

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Στρατηγική Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

Της

Κάτσα Δημητρούλα

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαιτέρως τον επιβλέποντα καθηγητή για την επιστημονική του στήριξη και καθοδήγηση κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας όσο και κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και το σύνολο του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής για την επιστημονική τους καθοδήγηση στη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω δικούς μου ανθρώπους που με στήριξαν με το δικό τους τρόπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	4
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	11
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	11
Εισαγωγή	11
Νομοθετικό Πλαίσιο	11
Συμφωνίες Προκαθορισμένης Τιμολόγησης (APAs)	20
Σύμβαση Διαιτησίας	21
Διάβρωση Φορολογικής Βάσης και της Μεταφοράς Κερδών (Base Erosion Profit Shifting–BEPS)	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	24
ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ (TRANSFERPRICING)	24
Εισαγωγή	24
Γενικό Πλαίσιο	24
Η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων (The Arm’s Length Principle)	27
Σύγκριση Παραγόντων	28
Μέθοδοι Ενδοομιλικής Τιμολόγησης	29
Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα των Μεθόδων Ενδοομιλικής Τιμολόγησης.....	39

Συμφωνίες Προκαθορισμένης Τιμολόγησης (APAs).....	42
Ελαχιστοποίηση Φορολόγησης και Ενδοομιλικές Συναλλαγές	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	47
ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ.....	47
Εισαγωγή.....	47
Γενικό Πλαίσιο.....	47
Εξέταση Μελέτης Jen-Te Yao	49
Πορίσματα Μελέτης.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ,ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	64
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	66

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 3.1 Μέθοδοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών	17
Σχήμα 4.1 Παράδειγμα Μεθόδου Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής	32
Σχήμα 4.2 Παράδειγμα Μεθόδου Τιμής Μεταπώλησης	33
Σχήμα 4.3 Παράδειγμα Μεθόδου Επιμερισμού των Κερδών	49
Σχήμα 5.1 Μοντέλο Διεξαγωγής Ενδοομιλικών Συναλλαγών	50

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έλευση της παγκοσμιοποίησης έχει οδηγήσει στη δημιουργία και ισχυροποίηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Ένα σημαντικό μέρος των συναλλαγών που λαμβάνουν χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο διεξάγεται μεταξύ πολυεθνικών επιχειρήσεων είτε μεταξύ μελών του ίδιου πολυεθνικού ομίλου. Η ενδοομιλική τιμολόγηση αναφέρεται στο προσδιορισμό των τιμών των συναλλαγών που διεξάγονται μεταξύ συνδεδεμένων μερών. Η ενδοομιλική τιμολόγηση αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα που απασχολούν τόσο τις πολυεθνικές επιχειρήσεις όσο και τις κυβερνήσεις των κρατών καθότι η ενδοομιλική τιμολόγηση μπορεί να αποτελέσει εργαλείο χειραγώγησης των φορολογικών υποχρεώσεων των εταιρειών. Ως αποτέλεσμα έχει θεσπιστεί μια σειρά κανονισμών και πλαισίων που αφορούν την ενδοομιλική τιμολόγηση.

Η παρούσα διπλωματική αποσκοπεί στο εννοιολογικό προσδιορισμό της ενδοομιλικής τιμολόγησης μέσω της υπάρχουσας αρθρογραφίας και των μεθόδων χρήσης της ενδοομιλικής τιμολόγησης με βάση τα κανονιστικά πλαίσια που έχουν θεσπιστεί και διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές σε εγχώρια και διεθνή κλίμακα. Επίσης αναλύεται η επίδραση της φορολογίας στην επιλογή της ενδοομιλικής τιμολόγησης και στρατηγικής που θα ακολουθηθεί από τους πολυεθνικούς ομίλους καθώς και η επίδραση της επιβολής των κανονιστικών πλαισίων και της αρχής των ίσων αποστάσεων στην επιλογή τόπου εγκατάστασης των θυγατρικών, στην επιλογή μεταφοράς των κερδών, στην αποδοτικότητα των μέτρων αυτών καθώς και στην επίδραση αυτών στα φορολογικά έσοδα των κρατών.

Λέξεις- Κλειδιά: ενδοομιλική τιμολόγηση, ενδοομιλικές συναλλαγές, κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ, Αρχή των ίσων Αποστάσεων, πολυεθνικές επιχειρήσεις, φορολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έλευση της παγκοσμιοποίησης έχει αναπτύξει τις διεθνείς συναλλαγές και έχει οδηγήσει στη δημιουργία μιας πληθώρας πολυεθνικών επιχειρήσεων ανά τον κόσμο. Η παρουσία των πολυεθνικών εταιριών έχει οδηγήσει στην έντονη αύξηση των ενδοομιλικών συναλλαγών. Οι κυρίαρχες πολυεθνικές επιχειρήσεις διαθέτουν στρατηγικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο καθώς οι διεξαχθείσες συναλλαγές τους αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό του διεθνούς εμπορίου. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (1996¹) εκτιμά πως περίπου το 33% των διεθνών συναλλαγών διεξάγεται εντός των πολυεθνικών εταιριών. Ακόμη και τη δεκαετία του 1990 παρατηρείται ότι περίπου το 55% του εμπορίου ανάμεσα στην Ε.Ε. και την Ιαπωνία, το 40% του εμπορίου μεταξύ Ε.Ε. και Η.Π.Α. και το 80% του εμπορίου ανάμεσα στην Ιαπωνία και τις Η.Π.Α. διεξάγεται μεταξύ μητρικών και αλλοδαπών θυγατρικών (Stewart,1993²). Απόρροια της παγκοσμιοποίησης των αγορών αποτελεί και η ευκολία διεξαγωγής διεθνών συναλλαγών η οποία προσφέρει τη δυνατότητα σε μεγάλο αριθμό πολυεθνικών ομίλων να προβούν στη μεταφορά των περιουσιακών τους στοιχείων, τα οποία μπορεί να αποτελούνται από αγαθά, υπηρεσίες, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας κλπ, εντός του ομίλου. Η διεκπεραίωση συναλλαγών ανάμεσα σε συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα ορίζεται ως ενδοομιλικές συναλλαγές. Η διεξαγωγή μιας συναλλαγής ανάμεσα με συνδεδεμένα πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα σε διαφορετικά κράτη και ο καθορισμός της αγοραίας αξίας αυτής της συναλλαγής, δηλαδή της ενδοομιλικής τιμής αναμένεται να έχει αντίκτυπο στην ευημερία των κρατών αυτών. Επομένως είναι ουσιώδους σημασίας να εξετασθούν οι ενδοομιλικές συναλλαγές λόγω της εκτεταμένης τους χρήσης. Η ενδοομιλική τιμή που επιλέγεται από την επιχείρηση θα ήταν ορθό να προσεγγίζει τη τιμή που η εταιρεία θα όριζε κατά τη διεξαγωγή μιας συναλλαγής με ένα μη συνδεδεμένο νομικό πρόσωπο. Ωστόσο η αγοραία αξία μιας

---

¹Matsui, Kenji. "Intrafirm trade, arm's-length transfer pricing rule, and coordination failure." *European Journal of Operational Research* 212.3 (2011): 570-582; UNCTAD, 1996. World investment report: investment, trade and international policy arrangements. United Nations, New York.

²Cravens, Karen S. "Examining the role of transfer pricing as a strategy for multinational firms." *International Business Review* 6.2 (1997): 127-145; Stewart, T. A. (1993) The new face of american power. Fortune July 26, 72.

συναλλαγής μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων καθορίζεται από τα δεδομένα της αγοράς όπως η προσφορά και ζήτηση, ο ανταγωνισμός και άλλα στοιχεία ενώ η ενδοομιλική τιμή μπορεί να καθορίζεται και με βάση άλλους παράγοντες. Η κάθε νομική οντότητα λοιπόν που διεξάγει συναλλαγές με συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να προβεί στην επιλογή της μεθόδου ενδοομιλικής τιμολόγησης που θα ακολουθήσει. Η μέθοδος η οποία θα υιοθετηθεί από την επιχείρηση εξαρτάται από διαθεσιμότητα συγκριτικών στοιχείων, φορολογικά θέματα, ύπαρξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων κλπ. Κατά γενικό κανόνα οι τιμές κατά τη διεξαγωγή συναλλαγών ανάμεσα σε συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα προσδιορίζονται είτε με βάση τις τιμές που διαμορφώνονται στην ελεύθερη – ανταγωνιστική αγορά, είτε σύμφωνα με τα οριακά κόστη ή τέλος με βάση τη διαπραγματευόμενη τιμή ανάμεσα στα συμβαλλόμενα μέρη. Σύμφωνα με το (Hirschleifer³) η κατάλληλη ενδοομιλική τιμή είναι αυτή που ταυτίζεται με το οριακό κόστος παραγωγής του εν λόγω αγαθού ή υπηρεσίας. Το συνεχώς αυξανόμενο μέγεθος των ενδοομιλικών συναλλαγών που πραγματοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα έχει εγείρει διάφορα θέματα. Πληθώρα δεδομένων έχει καταγράψει τη χρήση των ενδοομιλικών τιμών από πολυεθνικούς ομίλους ως μέσο χειραγώγησης των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Καθότι η διεξαγωγή ενδοομιλικών συναλλαγών συχνά διεξάγεται σε διασυνοριακό επίπεδο, η φορολογία παίζει καθοριστικό παράγοντα στη διαμόρφωση της ενδοομιλικής στρατηγικής που θα υιοθετηθεί από τις πολυεθνικές εταιρίες. Τα καθαρά κέρδη των θυγατρικών νομικών προσώπων ανά τον πλανήτη προσδιορίζουν τα καθαρά κέρδη του πολυεθνικού ομίλου. Καθότι το φορολογικό καθεστώς ποικίλλει από κράτος σε κράτος οι νομικές οντότητες φορολογούνται με διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε διαφορετικά κράτη της Ε.Ε. (Huizinga & Laeven 2008). ⁴Επομένως οι φορολογικοί συντελεστές επηρεάζουν τα καθαρά κέρδη που πραγματοποιεί ένα νομικό πρόσωπο (Davies, Martin, Parenti & Toubal, 2018). ⁵Επιπροσθέτως οι πολυεθνικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τις ενδοομιλικές συναλλαγές ώστε να

---

³Holmstrom, Bengt, and Jean Tirole. "Transfer pricing and organizational form." *JL Econ. & Org.* 7 (1991): 201; Hirschleifer, Jack. 1956. "On the Economics of Transfer Pricing," *Journal of Business* 172 - 89.

⁴Li, Y., Lin, L., Dai, Q., & Zhang, L. (2020). Allocating common costs of multinational companies based on arm's length principle and Nash non-cooperative game. *European Journal of Operational Research*, 283(3), 1002-1010; Huizinga, H., & Laeven, L. (2008). International profit shifting within multinationals: A multi-country perspective. *Journal of Public Economics*, 92 (5–6), 1164–1182

⁵Li, Y., Lin, L., Dai, Q., & Zhang, L. (2020). Allocating common costs of multinational companies based on arm's length principle and Nash non-cooperative game. *European Journal of Operational Research*, 283(3), 1002-1010; Davies, R. B., Martin, J., Parenti, M., & Toubal, F. (2018). Knocking on tax haven's door: Multinational firms and transfer pricing. *Review of Economics and Statistics*, 100 (1), 120–134.

χειραγωγήσουν τα φορολογητέα τους κέρδη με αποτέλεσμα οι φορολογικές αρχές των εκάστοτε κρατών να υποστηρίζουν πως η ενδοομιλική τιμολόγηση στερεί από τα κράτη το δίκαιο μερίδιο φορολογικών εσόδων από τις παγκόσμιες επιχειρήσεις.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εννοιολογική προσέγγιση της ενδοομιλικής τιμολόγησης, η ανάλυση των υπαρχόντων μεθόδων ενδοομιλικής τιμολόγησης που εφαρμόζονται από τις πολυεθνικές νομικές οντότητες, το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ενδοομιλικές συναλλαγές σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ περί των ενδοομιλικών συναλλαγών, θέματα που σχετίζονται με την αλληλεπίδραση των ενδοομιλικών συναλλαγών και των κανόνων που τις διέπουν με τη φορολογία, καθώς και την επίδραση των κανονιστικών πλαισίων και της αρχής των ίσων αποστάσεων στην ενδοομιλική τιμολόγηση και στα φορολογικά έσοδα.

Η δομή της παρούσας εργασίας είναι η ακόλουθη: Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το γενικό πλαίσιο της ενδοομιλικής τιμολόγησης και η δομή της εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση όσον αφορά την ενδοομιλική τιμολόγηση. Στο τρίτο κεφάλαιο τίθεται προς εξέταση το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ενδοομιλικές συναλλαγές καθώς και η εξέταση κανονισμών, θεσμών και συμφωνιών που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των ενδοομιλικών συναλλαγών υπό το πρίσμα της φορολογίας. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι μέθοδοι ενδοομιλικής τιμολόγησης που τίθενται προς χρήση με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει ο ΟΟΣΑ και την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι επιδράσεις της ενδοομιλικής τιμολόγησης και της αρχής των ίσων αποστάσεων με βάση τη μελέτη του Yao και τα πορίσματα που προκύπτουν. Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αναλύονται τα συμπεράσματα τα οποία εξήχθησαν μέσω αυτής της εργασίας σχετικά με θέματα ενδοομιλικής τιμολόγησης και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Εισαγωγή

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι μια περιγραφική ανάλυση της διεθνούς βιβλιογραφίας όσον αφορά την ενδοομιλική τιμολόγηση. Πλήθος συγγραφέων σε παγκόσμια κλίμακα έχουν μελετήσει το ζήτημα της ενδοομιλικής τιμολόγησης και έχουν ερευνήσει την επίδραση της ενδοομιλικής τιμολόγησης στο επίπεδο της επιχείρησης και στο επίπεδο της οικονομίας εγχώριας και παγκόσμιας όσο και την αλληλεπίδραση φορολογίας και ενδοομιλικής τιμολόγησης. Παρατίθενται ένας αριθμός ερευνών με βασικό θέμα την ενδοομιλική τιμολόγηση.

Επισκόπηση Αρθρογραφίας

Η ενδοομιλική τιμολόγηση έχει αποτελέσει αντικείμενο έρευνας και μελέτης για τους οικονομολόγους και τις επιχειρήσεις για δεκαετίες. Στόχος της έρευνας αυτής για τις επιχειρήσεις αποτελεί η επίτευξη ενός βέλτιστου συστήματος ενδοομιλικής τιμολόγησης το οποίο θα εξυπηρετεί τους στόχους της. Η διεθνής βιβλιογραφία και αρθρογραφία παρέχει μια σειρά συγγραμμάτων και άρθρων τα οποία περιέχουν γενικούς κανόνες και αρχές που διέπουν την ενδοομιλική τιμολόγηση, στρατηγικές ενδοομιλικής τιμολόγησης που υιοθετούνται από τα νομικά πρόσωπα και ο αντίκτυπος της ενδοομιλικής τιμολόγησης στα κράτη. Τα άρθρα που πλέον μελετώνται και αφορούν την ενδοομιλική τιμολόγηση περιλαμβάνουν και θέματα φορολογίας καθότι οι αρμόδιες φορολογικές αρχές των κρατών έχουν γίνει ιδιαίτερος αυστηρές καθώς έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο της χρήσης των ενδοομιλικών συναλλαγών ως εργαλείο φοροαποφυγής και μεταφοράς των κερδών. Από τους

πρώτους συγγραφείς που ασχολήθηκαν με την μελέτη των ενδοομιλικών συναλλαγών ήταν οι εξής: ο Hirshleifer(1956)⁶ ο Dean(1955)⁷ και Cook(1955)⁸.

Οι Mooij και Liu(2020)⁹ στη μελέτη τους ερεύνησαν την επίπτωση των κανονιστικών πλαισίων επί των ενδοομιλικών συναλλαγών. Στην έρευνα τους χρησιμοποιούν ένα σύνολο δεδομένων από εγχώριες και πολυεθνικές επιχειρήσεις σε 27 κράτη κατά τα έτη 2006-2014 και συμπέραναν ότι η εισαγωγή κανονισμών που σχετίζονται με τις ενδοομιλικές συναλλαγές επιφέρουν μια μείωση της τάξης άνω του 11% των επενδύσεων που πραγματοποιούν οι θυγατρικές των πολυεθνικών εταιρειών, ωστόσο το συνολικό ύψος των επενδύσεων από τον πολυεθνικό όμιλο δεν μειώνεται σημαντικά υποδηλώνοντας ότι οι επενδύσεις αυτές είναι πιθανότερο να μεταφερθούν σε κράτη όπου βρίσκονται θυγατρικές ή συνδεδεμένα μέρη της πολυεθνικής.

Οι Hsu , Xiao και Xu(2019)¹⁰ στη μελέτη τους αναλύουν μια πολυεθνική η οποία παράγει ένα προϊόν σε μια χώρα με χαμηλή φορολογία και το πωλεί σε ένα κράτος με υψηλή φορολογία, όπου η πολυεθνική πρέπει να αποφασίσει εάν θα πωλήσει το αγαθό σε ένα εξωτερικό ανταγωνιστή. Χρησιμοποιώντας ένα υπόδειγμα δυοπωλιακού ανταγωνισμού κατά Cournot αποδεικνύουν ότι οι δύο βασικότεροι παράγοντες ενός φορολογικού σχεδιασμού σε διεθνή κλίμακα είναι: η διαφορά των φορολογικών συντελεστών και οι κανονισμοί που διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές ανάμεσα σε τομείς του πολυεθνικού ομίλου σε κράτη με χαμηλή και με υψηλή φορολογία. Οι παράγοντες αυτοί είναι σημαντικοί για την επιλογή της πολυεθνικής να πουλήσει. Μέσω της έρευνας τους συμπέραναν ότι όταν η διαφορά ανάμεσα στους φορολογικούς συντελεστές είναι μικρή η πολυεθνική θα αποφασίσει να πουλήσει μόνο σε έναν ανταγωνιστή ενώ εάν η διαφορά είναι μεγάλη θα πουλήσει σε ανταγωνιστή που είναι λιγότερο αποδοτικός και παράγει με υψηλό κόστος και πως η επιβολή κανόνων που διέπουν

---

⁶Hirshleifer, Jack. "On the economics of transfer pricing." *The Journal of Business* 29.3 (1956): 172-184.

⁷Dean, Joel. "Decentralization and intracompany pricing." *Harvard Business Review* 33.4 (1955): 65-74.

⁸Cook, Paul W. "Decentralization and the transfer-price problem." *The Journal of Business* 28.2 (1955): 87-94.

⁹De Mooij, R., & Liu, L. (2020). At a cost: The real effects of transfer pricing regulations. *IMF Economic Review*, 68(1), 268-306.

¹⁰Hsu, V. N., Xiao, W., & Xu, J. (2019). The Impact of Tax and Transfer Pricing on a Multinational Firm's Strategic Decision of Selling to a Rival. *Production and Operations Management*, 28(9), 2279-2290.

τις ενδοομιλικές συναλλαγές μπορεί να οδηγήσει στη πραγματοποίηση υψηλότερων μετά φόρων κερδών για την πολυεθνική επιχείρηση σε σύγκριση με την επιβολή κανονισμών.

Οι Lohse και Riedel(2013)¹¹ διεξήγαγαν μια εμπειρική έρευνα συλλέγοντας διαστρωματικά δεδομένα επί των κανονιστικών πλαισίων που διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές σε 26 Ευρωπαϊκά κράτη για να ερευνήσουν εάν η θέσπιση αυστηρότερων κανονιστικών πλαισίων που σχετίζονται με τις ενδοομιλικές συναλλαγές περιορίζουν τη μεταφορά κερδών από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις σε θυγατρικές τους οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε κράτη με χαμηλούς συντελεστές φορολογίας. Τα ευρήματα της μελέτης τους απέδειξαν πως η θέσπιση ή η επιβολή αυστηρότερων κανονισμών όσον αφορά τις ενδοομιλικές συναλλαγές από τα κράτη έχουν οδηγήσει σε σημαντική μείωση της μεταφοράς κερδών. Καθώς και η επιβολή κυρώσεων σε πολυεθνικές που πραγματοποιούν ενδοομιλικές συναλλαγές οι οποίες δεν συμβαδίζουν με τους κανονισμούς που έχουν θεσπιστεί από τα κράτη έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της μεταφοράς κερδών.

Οι Bernard, Jensen και Schott(2006)¹² στη μελέτη τους εξετάζουν την διαφοροποίηση των τιμών, που επιβάλλονται από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, μεταξύ των συναλλαγών που πραγματοποιούνται ανάμεσα σε συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα και των συναλλαγών που ακολουθούν την αρχή των ίσων αποστάσεων. Κατά την σύγκριση των τιμών, προϊόντων, κρατών υποδοχής και είδους μεταφοράς διαπίστωσαν ότι οι χρεωθείσες εξαγωγικές τιμές είναι σε σημαντικό βαθμό χαμηλότερες για συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων νομικών προσώπων σε σχέση με τις συναλλαγές που διεξάγονται ανάμεσα σε ανεξάρτητες επιχειρήσεις. Η διαφορά ανάμεσα σε αυτές τις δύο τιμές είναι υψηλότερη για αγαθά από ότι για διαφοροποιημένα προϊόντα, είναι υψηλότερη για μεγαλύτερης κλίμακας επιχειρήσεις και είναι υψηλότερη για αγαθά τα οποία εξάγονται σε κράτη με χαμηλή φορολογία και υψηλά ποσοστά δασμών. Επίσης στα ευρήματα της έρευνας τους περιλαμβάνεται και η επίδραση των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών στον καθορισμό των τιμών από τις επιχειρήσεις, όπου μια ανατίμηση του δολαρίου σχετίζεται με την μείωση της διαφοράς ανάμεσα στην ενδοομιλική τιμή και στη τιμή που θα καθοριζόταν για μια συναλλαγή μεταξύ ανεξάρτητων νομικών οντοτήτων.

---

¹¹Lohse, Theresa, and Nadine Riedel. "Do transfer pricing laws limit international income shifting? Evidence from European multinationals." (2013).

¹²Bernard, Andrew B., J. Bradford Jensen, and Peter K. Schott. *Transfer pricing by US-based multinational firms*. No. w12493. National Bureau of Economic Research, 2006.

Οι Bartelsman και Beetsma (2003) ¹³προσηλώθηκαν στην εξέταση της μεταφοράς κερδών λόγω της ύπαρξης διαφορετικών φορολογικών καθεστώτων σε κράτη μέλη του ΟΟΣΑ. Τα αποτελέσματα της έρευνας τους απέδειξαν πως η επιβολή ενός αυστηρότερου κανονιστικού πλαισίου επί των ενδοομιλικών συναλλαγών από κράτη με υψηλά επίπεδα φορολογίας τείνει να περιορίζει την καθαρή απόδοση των επενδύσεων και κατά αυτό τον τρόπο επιφέρει την μεταφορά των δραστηριοτήτων της επιχείρησης σε κράτη με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές ή σε κράτη τα οποία έχουν θεσπίσει ένα ευνοϊκότερο κανονιστικό πλαίσιο επί των ενδοομιλικών συναλλαγών. Επίσης διαπιστώνουν την αδυναμία ανίχνευσης σχετικά μικρών διαστρεβλώσεων των ενδοομιλικών συναλλαγών από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές ιδίως σε περίπτωση έλλειψης εξωτερικής συγκρίσιμης αγοράς για αυτού του είδους τις ενδοομιλικές συναλλαγές και όταν ένα μεγάλο συστατικό στοιχείο της αξίας αυτών των συναλλαγών σχετίζεται με πνευματικά δικαιώματα.

Η Clausing(2003) ¹⁴εξέτασε τον αντίκτυπο της φορολογίας στην ενδοομιλική τιμολόγηση. Από την συλλογή μηνιαίων δεδομένων ενδοομιλικών τιμών στις Η.Π.Α ανάμεσα στο 1997-1999 ανακάλυψε την ύπαρξη μιας στατιστικά σημαντικής σχέσης ανάμεσα στους φορολογικούς συντελεστές των κρατών και στις τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών. Συγκεκριμένα διαπιστώνει ότι μια μείωση του φορολογικού συντελεστή κατά 1% συνδέεται με τη μείωση των εξαγωγικών ενδοομιλικών τιμών κατά 1.8% και την αύξηση των εισαγωγικών ενδοομιλικών τιμών κατά 2% σε σύγκριση με τον αντίκτυπο της φορολογίας σε αγαθά και υπηρεσίες που δεν αποτελούν μέρος μιας ενδοομιλικής συναλλαγής.

Οι Schjelderup και Sorgard (1997) ¹⁵επίσης ασχολήθηκαν με το πρόβλημα της ενδοομιλικής τιμολόγησης εισάγοντας στην ανάλυση τους την ύπαρξη ανταγωνισμού στην τελική αγορά προϊόντων στο κράτος υποδοχής. Διαπίστωσαν πως η ύπαρξη του ανταγωνισμού επηρεάζει την υιοθετούμενη ενδοομιλική στρατηγική της πολυεθνικής. Η πολυεθνική καθορίζει το ύψος της τιμής των ενδοομιλικών συναλλαγών σύμφωνα με τη φύση του ανταγωνισμού στην αγορά που δραστηριοποιείται, το ύψος της φορολογίας των νομικών προσώπων και τους δασμούς. Ανέπτυξαν ένα μοντέλο για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν ολιγοπωλιακό

---

¹³Bartelsman, Eric J., and Roel MWJ Beetsma. "Why pay more? Corporate tax avoidance through transfer pricing in OECD countries." *Journal of public economics* 87.9-10 (2003): 2225-2252.

¹⁴Clausing, Kimberly A. "Tax-motivated transfer pricing and US intrafirm trade prices." *Journal of Public Economics* 87.9-10 (2003): 2207-2223.

¹⁵Schjelderup, Guttorm, and Lars Sorgard. "Transfer pricing as a strategic device for decentralized multinationals." *International Tax and Public Finance* 4.3 (1997): 277-290.

ανταγωνισμό κατά Cournot ,στη χώρα υποδοχής όπου δραστηριοποιούνται, και διαπίστωσαν ότι η επιχείρηση καθορίζει την ενδοομιλική τιμή σε κατώτερο επίπεδο από αυτό του οριακού κόστους παραγωγής όταν υφίστανται μηδενικοί δασμοί και φορολογικοί συντελεστές στη χώρα υποδοχής.

Οι Elitzur και Mintz(1996)¹⁶ αναλύουν ένα μοντέλο στο οποίο μια πολυεθνική δραστηριοποιείται σε δύο κράτη όπου στο ένα έχει εγκατασταθεί η θυγατρική της και εξετάζουν την επίδραση των συντελεστών φορολογίας στην ενδοομιλική τιμολόγηση. Τα ευρήματα της έρευνας τους υποδεικνύουν ότι οι χώρες υποδοχής των θυγατρικών θα μπορούσαν να προβούν σε αύξηση των συντελεστών φορολογίας υπό την προϋπόθεση ότι οι προσαρμογές στην παραγωγικότητα και στα κόστη θα μπορούσαν να επιφέρουν αύξηση των κερδών της πολυεθνικής εταιρείας. Επίσης διαπιστώνουν ότι η εναρμόνιση των φορολογικών συντελεστών ανάμεσα στα κράτη αυξάνει τις πιθανότητες επιβολής χαμηλότερων επιπέδων φορολογίας, το οποίο θα είχε θετική επίδραση στα φορολογικά έσοδα των δύο κρατών και στην κοινωνική ευημερία.

Οι Grubert και Mutti(1991)¹⁷ στη μελέτη τους προσπάθησαν να εξετάσουν τρεις συσχετιζόμενες διαστάσεις του προβλήματος της ενδοομιλικής τιμολόγησης από την πλευρά των πολυεθνικών εταιρειών στις Η.Π.Α: την ικανότητα μεταφοράς κερδών από κράτη με υψηλούς συντελεστές φορολογίας σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, τον αντίκτυπο της φορολογίας και των δασμών στη χώρα υποδοχής στη κατανομή των πραγματοποιηθέντων κερδών και την επίδραση αυτών των πολιτικών στο διεθνές εμπόριο στις Η.Π.Α και στα κράτη που εγκαθίστανται οι πολυεθνικές. Η μελέτη τους βασίστηκε σε δεδομένα που συλλέχθηκαν από 33 κράτη με τα ευρήματα της έρευνας να υποδεικνύουν την ύπαρξη αρνητικής σχέσης ανάμεσα στη επιβληθείσα φορολογία επί των επιχειρηματικών κερδών και των φορολογητέων κερδών με τις άμεσες ξένες επενδύσεις στη χώρα υποδοχής να επηρεάζονται από το ύψος της φορολογίας και των δασμών.

Οι Holmstrom και Tirole(1991)¹⁸ προσέγγισαν το θέμα της ενδοομιλικής τιμολόγησης από μια άλλη σκοπιά. Στην ανάλυση τους ο βαθμός μεταβίβασης αρμοδιοτήτων από τους ιδιοκτήτες

---

¹⁶Elitzur, Ramy, and Jack Mintz. "Transfer pricing rules and corporate tax competition." *Journal of Public Economics* 60.3 (1996): 401-422.

¹⁷Grubert, Harry, and John Mutti. "Taxes, tariffs and transfer pricing in multinational corporate decision making." *The Review of economics and Statistics* (1991): 285-293.

¹⁸Holmstrom, B., & Tirole, J. (1991). Transfer pricing and organizational form. *JL Econ. & Org.*, 7, 201

της επιχείρησης στη διοίκηση αυτής είναι καίριας σημασίας στη δημιουργία μιας επιτυχούς και αποτελεσματικής ενδοομιλικής στρατηγικής. Προβαίνουν στην ανάπτυξη ενός μοντέλου το οποίο περιλαμβάνει τέσσερα διαφορετικά είδη οργανωτικής δομής και εξετάζουν πως τα διαφορετικά επίπεδα αποκέντρωσης επιδρούν στην επιλογή των ενδοομιλικών τιμών και στον σχεδιασμό της ενδοομιλικής στρατηγικής.

Ο Kant(1990,1995) ¹⁹στη μελέτη του περί ενδοομιλικών συναλλαγών αναδεικνύει δυο κύρια θέματα , το πρώτο είναι ότι η ύπαρξη κυρώσεων οδηγεί τις πολυεθνικές επιχειρήσεις στην επιβολή ενδοομιλικών τιμών συμβατών με την αρχή των ίσων αποστάσεων και δεύτερον ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις τείνουν να απομακρύνουν τα κέρδη τους από νομικά πρόσωπα στα οποία κατέχουν μικρό ποσοστό συμμετοχής.

Ο Eccles(1985) ²⁰ασχολήθηκε εξίσου με την ενδοομιλική τιμολόγηση ξεκινώντας από τον προσδιορισμό των κύριων παραγόντων που επιδρούν στην ενδοομιλική πολιτική που θα ακολουθηθεί από μια νομική οντότητα, στη συνέχεια στρέφεται στην ανάλυση των κύριων προβλημάτων που είναι πιθανό να αντιμετωπίσει η διοίκηση ενός νομικού προσώπου και έπειτα προβαίνει στην παροχή ενός πλαισίου για την ενδοομιλική τιμολόγηση.

Οι Eden και Rugman(1985) ²¹έχουν αναπτύξει την μελέτη τους πάνω στην ενδοομιλική τιμολόγηση και βασιζόμενοι στη μελέτη που διεξήγαγε ο Horst και οδηγήθηκαν στα ίδια αποτελέσματα με αυτά της ανάλυσης του Horst όπου ο καθορισμός των ενδοομιλικών τιμών έχει άμεση επίδραση στις διεξαχθείσες συναλλαγές ανάμεσα σε νομικά πρόσωπα εντός του ιδίου ομίλου επιχειρήσεων.

Ο Horst(1971) ²²ανέπτυξε ένα μοντέλο στο οποίο μια νομική οντότητα η οποία δραστηριοποιείται σε μια μονοπωλιακή αγορά προβαίνει στη πώληση ενός αγαθού ταυτοχρόνως σε δύο κράτη. Σύμφωνα με το Horst η επιλογή των επιβληθέντων ενδοομιλικών

---

¹⁹Kant, Chander. "Minority ownership, deferral, perverse intrafirm trade and tariffs." *International Economic Journal* 9.1 (1995): 19-37. - Kant, Chander. "Multinational firms and government revenues." *Journal of Public Economics* 42.2 (1990): 135-147.

²⁰Eccles, Robert G. "The transfer pricing problem: A theory for practice." (1985)

²¹ Eden, Lorraine. 1985. The microeconomics of transfer pricing. In *Multinationals and transfer pricing*, ed. Lorraine Eden and Alan Rugman, 13–46. New York: St. Martin's Press.

²²Horst, T. (1971). The theory of the multinational firm: Optimal behavior under different tariff and tax rates. *Journal of Political Economy*, 79(5), 1059-1072.

τιμών από την πολυεθνική εταιρεία πραγματοποιείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μεγιστοποιηθούν τα συνολικά της κέρδη σε παγκόσμια κλίμακα.

Ο Hirshleifer(1956)²³ στην ανάλυση του μελετά εκτενώς το πρόβλημα της τιμολόγησης των ενδοομιλικών συναλλαγών και εστιάζει στον καθορισμό των βέλτιστων ενδοομιλικών τιμών με στόχο την μεγιστοποίηση των κερδών. Σύμφωνα με τη μελέτη του οι βέλτιστες ενδοομιλικές τιμές σε συνθήκες τέλει ανταγωνισμού καθορίζονται από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς. Εφόσον η υπάρχουσα αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η νομική οντότητα είναι ατελώς ανταγωνιστική, ο καθορισμός των άριστων ενδοομιλικών τιμών καθορίζεται με βάση το οριακό κόστος παραγωγής του αγαθού ή μεταξύ του οριακού κόστους παραγωγής και της τιμής αγοράς.

Πληθώρα ερευνών έχει εξετάσει το πρόβλημα της ενδοομιλικής τιμολόγησης σε διεθνή κλίμακα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερευνών αυτών έχει υποστηρίξει την σύνδεση της ενδοομιλικής τιμολόγησης με την φορολογία, με τη σχέση μεταξύ φορολογικών συντελεστών και ενδοομιλικής τιμολόγησης να είναι αρνητική. Η πλειονότητα των πολυεθνικών επιχειρήσεων σε γενικές γραμμές προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τις διαφοροποιήσεις στους φορολογικούς συντελεστές των κρατών με στόχο τη μεγιστοποίηση των πραγματοποιηθέντων κερδών τους σε παγκόσμια κλίμακα και την μείωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Ως εκ τούτου η ενδοομιλική τιμολόγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις σαν εργαλείο μείωσης των φορολογικών υποχρεώσεων και μεταφοράς των κερδών σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) εξέδωσε για πρώτη φορά το 1979 μια σειρά κανονισμών που διέπουν την ενδοομιλική τιμολόγηση με στόχο να παρέχει ένα κανονιστικό πλαίσιο για την διεξαγωγή των ενδοομιλικών συναλλαγών και εκ τότε παρέχει μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών για τις ενδοομιλικές συναλλαγές με την τελευταία να λαμβάνει χώρα τον Ιούλιο του 2017.

---

²³Hirschleifer , Jack. 1956 . "On the Economics of Transfer Pricing, " 29 Journal of Business 172 - 89 .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο αποσκοπεί στην ανασκόπηση και την εξέταση των θεσμικών πλαισίων που διέπουν την τεκμηρίωση των ενδοομιλικών συναλλαγών. Αναλύονται οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ όσον αφορά τις ενδοομιλικές συναλλαγές και σημαντικές συμβάσεις, μέθοδοι τεκμηρίωσης των ενδοομιλικών συναλλαγών, οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων όσον αφορά τη κατάρτιση του βασικού και ελληνικού φακέλου τεκμηρίωσης όσο και οι προθεσμίες υποβολής των στοιχείων αυτών και πρόστιμα.

Το συνεχές μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον καθώς και η έλευση της παγκοσμιοποίησης έχει θέσει επί τάπητος πληθώρα ζητημάτων, όπως η δημιουργία πολυεθνικών επιχειρήσεων και οι διεξαχθείσες συναλλαγές μεταξύ νομικών οντοτήτων εντός του ιδίου ομίλου επιχειρήσεων. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης σε συνεργασία με ανεπτυγμένα καθώς και αναπτυσσόμενα κράτη έθεσαν τις βάσεις για ένα πλαίσιο κανόνων το οποίο θα ρυθμίζει και θα ελέγχει τις συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα εντός ενός ομίλου με την καθιέρωση της ενδοομιλικής τιμολόγησης. Η Ελλάδα ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ οι οποίες σχετίζονται με την ερμηνεία και την υλοποίηση των διατάξεων που σχετίζονται με συναλλαγές οι οποίες διεξάγονται μεταξύ νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων εντός του ιδίου ομίλου επιχειρήσεων. Συναλλαγές οι οποίες διεκπεραιώνονται ανάμεσα σε νομικά πρόσωπα του ιδίου ομίλου επιχειρήσεων θα πρέπει να ακολουθούν την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων είτε διεξάγονται διασυνοριακά είτε στην ημεδαπή. Η διευθέτηση των κανόνων ενδοομιλικής τιμολόγησης ορίζεται από τα άρθρα 2,50,51 του Ν.4623/2019 και επιπροσθέτως από τα άρθρα 21 περί Φακέλου Τεκμηρίωσης, 22 περί προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης και 56 του Ν.4646/2019.

Νομοθετικό Πλαίσιο

Συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Το άρθρο 2 του ν.4623/2019 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος που είναι σε ισχύς παρέχει τον ορισμό των συνδεδεμένων μερών σύμφωνα με το οποίο συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται δύο ή περισσότερα πρόσωπα όταν²⁴ :

- Κάθε πρόσωπο το οποίο κατέχει άμεσα ή έμμεσα βάσει αξίας ή αριθμού ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου τουλάχιστον 33% μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή στο κεφάλαιο.
- Δύο ή περισσότερα πρόσωπα εάν κάποιος εκ των προσώπων κατέχει άμεσα ή έμμεσα βάσει αξίας ή αριθμού ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου τουλάχιστον 33% μετοχές, μερίδια δικαιώματα ψήφου ή συμμετοχής στο κεφάλαιο.
- Κάθε πρόσωπο το οποίο κατέχει τη δυνατότητα άσκησης ελέγχου ή δεσπόζουσας επιρροής σε ένα τρίτο πρόσωπο ή δύο πρόσωπα τα οποία ελέγχονται από ένα τρίτο πρόσωπο.

Υποχρεώσεις Συνδεδεμένων Επιχειρήσεων

Επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής ή τύπου οι οποίες έχουν πραγματοποιήσει συναλλαγές με συνδεδεμένη επιχείρηση είναι υπόχρεες για την σύνταξη Φακέλου Τεκμηρίωσης. Οι διατάξεις θέτονται σε εφαρμογή για συναλλαγές που έχει πραγματοποιήσει αλλοδαπή επιχείρηση ,με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα με τη μητρική της και τις συναλλαγές της μητρικής με συνδεδεμένα μέρη του ομίλου. Επιπλέον στις παραπάνω διατάξεις περιλαμβάνονται και οι συναλλαγές που έχουν διεκπεραιωθεί μεταξύ ημεδαπής επιχείρησης και μόνιμης εγκατάστασης της στην αλλοδαπή. Οι επιχειρήσεις πρέπει να προβούν σε ηλεκτρονική υποβολή του Φακέλου Τεκμηρίωσης και του Συνοπτικού Πίνακα πληροφοριών στις δημόσιες ελληνικές αρχές. Οι δύο προαναφερθείσες υποχρεώσεις αφορούν συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων μερών οι οποίες²⁵:

---

²⁴TaxExperts (2017) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2017: Προετοιμασία φακέλου τεκμηρίωσης και υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών”

²⁵TaxExperts (2017) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2017: Προετοιμασία φακέλου τεκμηρίωσης και υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών”

- Υπερβαίνουν το όριο των 100.000 ευρώ αθροιστικά υπό την προϋπόθεση ότι το ύψος των ακαθάριστων εσόδων δεν ξεπερνά τα 5 εκατομμύρια ευρώ για το τρέχον φορολογικό έτος
- Υπερβαίνουν τις 200.000 ευρώ αθροιστικά εφόσον τα ακαθάριστα έσοδα της υπερβαίνουν τα 5 εκατομμύρια ευρώ τη τρέχουσα διαχειριστική περίοδο.

Προθεσμίες

- Σύμφωνα με το άρθρο 68 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ν.4623/2019 η κατάρτιση του φακέλου τεκμηρίωσης όσο και του συνοπτικού πίνακα ταυτίζεται με την προθεσμία υποβολής ²⁶ του ετήσιου φόρου εισοδήματος , με την κατάθεση του συνοπτικού πίνακα στο TaxisNet. Κατά τη λήξη του οικονομικού έτους και εντός τεσσάρων μηνών θα πρέπει να διεκπεραιώνεται η επικαιροποίηση του φακέλου τεκμηρίωσης , στην διάρκεια του οποίου δημιουργήθηκε αυτή η ανάγκη.
- Επιπροσθέτως το χρονικό διάστημα διακράτησης του φακέλου τεκμηρίωσης ταυτίζεται με το χρόνο διαφύλαξης των στοιχείων και βιβλίων του τρέχοντος οικονομικού έτους στην έδρα της νομικής οντότητας ή νομικού προσώπου. Εφόσον ο φάκελος τεκμηρίωσης αιτηθεί προς έλεγχο από τις δημόσιες αρχές , ο υπόχρεος θα πρέπει να καταθέσει στη διάθεση τους τον φάκελο τεκμηρίωσης εντός τριάντα ημερών από την ημέρα λήξης του αιτήματος.

Τεκμηρίωση Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

Ο φάκελος τεκμηρίωσης περιλαμβάνει τον «ελληνικό φάκελο τεκμηρίωσης» κατά την διεκπεραίωση συναλλαγών μεταξύ εγχώριου νομικού προσώπου με συνδεδεμένες επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγχώριες ή αλλοδαπές ή μόνιμες εγκαταστάσεις των εγχώριων νομικών προσώπων στο εξωτερικό. Το ίδιο εφαρμόζεται και στην περίπτωση πραγματοποίησης συναλλαγών μεταξύ μόνιμων εγκαταστάσεων αλλοδαπών νομικών οντοτήτων στην εγχώρια οικονομική ζώνη με τη μητρική ή με συνδεδεμένα μέλη της μητρικής που βρίσκεται στην αλλοδαπή. Ο φάκελος τεκμηρίωσης συνίσταται από τον «βασικό φάκελο τεκμηρίωσης» και τον «ελληνικό φάκελο τεκμηρίωσης» εφόσον η ημεδαπή νομική οντότητα αποτελεί μέρος ενός ομίλου εγχώριου ή πολυεθνικού , με τον «ελληνικό

²⁶TaxExperts (2017) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2017: Προετοιμασία φακέλου τεκμηρίωσης και υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών”

φάκελο τεκμηρίωσης» να συμπληρώνει τον «βασικό φάκελο τεκμηρίωσης» παραθέτοντας επιπρόσθετες πληροφορίες αναφορικά με τα υπόλοιπα μέρη του ομίλου . Η λειτουργία του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών είναι η παράθεση πληροφοριών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες της νομικής οντότητας καθώς και η τεκμηρίωση συναλλαγών εντός του ομίλου που διεξήχθησαν κατά το εκάστοτε φορολογικό έτος.

Βασικός Φάκελος Τεκμηρίωσης

Ο βασικός φάκελος τεκμηρίωσης περιέχει τα ακόλουθα²⁷ :

1. Παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών της νομικής οντότητας (μητρική) και της στρατηγικής που ακολουθεί.
2. Παράθεση των στοιχείων που αφορούν την λειτουργική, οργανωτική καθώς και τη νομική δομή του ομίλου, με την προσθήκη των μελών που απαρτίζουν τον όμιλο , τη σχέση σύνδεσης των μελών αυτών συμπεριλαμβανομένων των μόνιμων εγκαταστάσεων τους.
3. Ανάλυση των συνδεδεμένων νομικών οντοτήτων που περιλαμβάνονται στις προς τεκμηρίωση συναλλαγές.
4. Γενική περιγραφή των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων νομικών οντοτήτων οι οποίες έχουν τεθεί υπό τεκμηρίωση όπως : i) ο τύπος των πραγματοποιηθέντων συναλλαγών, ii) η ροή των τιμολογίων, iii) η έκταση των συναλλαγών.
5. Παράθεση εκτελούμενων λειτουργιών, αντικριζόμενων κινδύνων και πιθανών μεταβολών που μπορεί να επέλθουν σε σύγκριση με προγενέστερο οικονομικό έτος.
6. Ιδιοκτησία άυλων περιουσιακών στοιχείων, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και καταβολή ή είσπραξη δικαιωμάτων.
7. Προσδιορισμός της υιοθετούμενης τιμολογιακής πολιτικής του ομίλου η οποία διευκρινίζει με σαφήνεια την τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων στις συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα μεταξύ συνδεδεμένων μερών ενός ομίλου.
8. Περιγραφική λίστα συμφωνιών καταμερισμού του κόστους , αποφάσεων προέγκρισης της υιοθετούμενης στρατηγικής ενδοομιλικής τιμολόγησης, καθώς και των δικαστικών αποφάσεων που σχετίζονται με τα νομικά πρόσωπα που απαρτίζουν τον όμιλο και αφορούν τη διαμόρφωση των τιμών των συναλλαγών τους.

---

²⁷e-forologia (2016), “ Φορολογικά και Επίκαιρα : Ενδοομιλικές συναλλαγές και φάκελος τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών κατά τα οριζόμενα των άρθρων 2 και 50 του Ν.4172/2013 και του άρθρου 21 Ν.4172/2013”

Ελληνικός Φάκελος Τεκμηρίωσης

Ο ελληνικός φάκελος τεκμηρίωσης εμπεριέχει τα ακόλουθα²⁸:

1. Αναλυτική αφήγηση του νομικού προσώπου και της στρατηγικής που εφαρμόζει , περιλαμβανομένων τυχόν αλλαγών που έχουν λάβει χώρα συγκριτικά με το προγενέστερο οικονομικό έτος.
2. Διεξοδική ανάλυση των προς τεκμηρίωση συναλλαγών η οποία περιέχει: i) τον τύπο των πραγματοποιηθέντων συναλλαγών, ii) τη ροή των τιμολογίων, iii) την έκταση των συναλλαγών, iv) την ανάλυση απροσδόκητων περιστατικών ή επιφορτίσεων, ενσωματωμένων και εκείνων που πηγάζουν από τη μεταβίβαση λειτουργιών όπως αναλύονται στο άρθρο 50 του Ν.4623/2019, v) συμπληρωματικές πληροφορίες που σχετίζονται με την αγορά ή πώληση ή μεταβίβαση από ή προς μια θυγατρική νομική οντότητα άυλων περιουσιακών στοιχείων , οι οποίες πληροφορίες θα τεκμηριώνουν τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων.
3. Συγκριτική ανάλυση: i) γνωρισμάτων περιουσιακών στοιχείων ή υπηρεσιών και σχετικών πληροφοριών σχετιζόμενων με αντιπαραβαλλόμενα εσωτερικά ή και εξωτερικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα. Με σκοπό να αιτιολογηθεί η συγκρισιμότητα των άυλων περιουσιακών στοιχείων καθώς και συμμόρφωση της τιμής που έχει επιλεχθεί από τη νομική οντότητα με την αρχή των ίσων αποστάσεων θα πρέπει να εξεταστούν εξειδικευμένοι παράγοντες όπως : τα προσδοκώμενα οφέλη, γεωγραφικοί περιορισμοί, παραχώρηση δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, συμμετοχή του αποκτώντος σε επακόλουθα γεγονότα, ii) λειτουργική ανασκόπηση (εκτελούμενες λειτουργίες, επιχειρηματικοί κίνδυνοι, περιουσιακά στοιχεία προς χρήση), iii) συμβατικοί όροι , iv) οικονομικές συνθήκες, v) εξειδικευμένες στρατηγικές του νομικού προσώπου.
4. Αποσαφήνιση της υιοθετούμενης μεθόδου προσδιορισμού της ενδοομιλικής τιμής .
5. Επεξήγηση της εφαρμοστέας πολιτικής που υιοθετείται από την νομική οντότητα και αφορά τον προσδιορισμό των ενδοομιλικών τιμών.
6. Κατόπιν σχετικής απαίτησης από τη φορολογική διοίκηση και εντός ενός ορθολογικού χρονικού διαστήματος, ο υπόχρεος δεσμεύεται να προμηθεύσει κάθε

---

²⁸e-forologia (2016), “ Φορολογικά και Επίκαιρα : Ενδοομιλικές συναλλαγές και φάκελος τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών κατά τα οριζόμενα των άρθρων 2 και 50 του Ν.4172/2013 και του άρθρου 21 Ν.4172/2013”

πρόσθετη πληροφορία συναφή με τις ενδοομιλικές συναλλαγές του , ιδίως σε περίπτωση φορολογικού ελέγχου.

7. Κατά την αναπροσαρμογή των φορολογητέων κερδών με στόχο τη συμβατότητα με την αρχή των ίσων αποστάσεων , το νομικό πρόσωπο έχει την υποχρέωση να αιτιολογήσει επαρκώς τη μέθοδο υπολογισμού της αναπροσαρμογής.
8. Διεξοδική ανάλυση και δικαιολόγηση πιθανών τροποποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό την επίτευξη συγκρισιμότητας.
9. Συμπληρωματικές πληροφορίες που σχετίζονται με δοσοληψίες που πραγματοποιούνται με συνδεδεμένα μέλη τα οποία έχουν εγκατασταθεί σε μη συνεργάσιμες χώρες όσον αφορά τον φορολογικό τομέα, που σε περίπτωση ομίλου θα περιείχαν τον ισολογισμό καθώς και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης των νομικών οντοτήτων με τα οποία είναι συνδεδεμένα.
10. Το διάγραμμα ροής των συναλλαγών συμπεριλαμβανομένων των έκτακτων.
11. Αντίγραφα των συμβάσεων που καθορίζουν τις εν λόγω συναλλαγές.

Μέθοδοι Τεκμηρίωσης

Οι μέθοδοι αναφέρονται στην ΠΟΛ 1097/14 και αναλύονται πιο διεξοδικά στις «Κατευθυντήριες Οδηγίες του ΟΟΣΑ περί Ενδοομιλικών Τιμολογήσεων για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και τις Φορολογικές Αρχές»²⁹.

Οι μέθοδοι διακρίνονται σύμφωνα με τη λειτουργία που πραγματοποιούν σε παραδοσιακές μεθόδους και εναλλακτικές μεθόδους. Οι παραδοσιακές μέθοδοι προσφέρουν ένα πιο άμεσο τρόπο για την εξακρίβωση της υιοθέτησης της αρχής των ίσων αποστάσεων από τις νομικές οντότητες κατά την διεξαγωγή συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ή ικανοποιητικά στοιχεία για την εφαρμογή των παραδοσιακών μεθόδων , τα νομικά πρόσωπα είναι σε θέση να προβούν στην χρήση των εναλλακτικών μεθόδων .

Ακολούθως αναλύονται οι παραδοσιακές και εναλλακτικές μέθοδοι ως εξής³⁰:

---

²⁹OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

³⁰OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ			ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ	
ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΗΣ ΜΗ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΤΙΜΗΣ (CUP)	ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΛΕΟΝ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (CPM)	ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ (RPM)	ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ(TNMM)	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΥ ΚΕΡΔΩΝ (PSM)

Σχήμα 3.1 Μέθοδοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών

1. Στις παραδοσιακές μεθόδους³¹ :

- Μέθοδος Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής (CUP): αποτελεί την πιο αξιόπιστη μέθοδο η οποία είναι σε συμφωνία με την αρχή των ίσων αποστάσεων και παραβάλλει την τιμή μιας συναλλαγής μεταξύ συνδεδεμένων μελών με μια αντίστοιχη συναλλαγή μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων.
- Μέθοδος της Τιμής Μεταπώλησης (RPM): Η μέθοδος αυτή εξισώνει την τιμή της ενδοομιλικής συναλλαγής με τη τιμή μεταπώλησης αγαθού ή υπηρεσίας που έχει αποκτηθεί από συνδεδεμένη επιχείρηση σε ανεξάρτητη , αφαιρώντας το μεικτό περιθώριο κέρδους , το οποίο θα είχε υλοποιηθεί σε αντίστοιχη συγκρίσιμη συναλλαγή μεταξύ νομικών προσώπων τα οποία είναι ανεξάρτητα.
- Μέθοδος Κόστους πλέον Περιθώριο Κέρδους (CPM): Η μέθοδος αυτή προσδιορίζει τη τιμή της ενδοομιλικής συναλλαγής με την εφαρμογή ενός αρμοστού περιθωρίου κέρδους επί του κόστους , όπως αυτό θα αναμενόταν μεταξύ ανεξάρτητων νομικών οντοτήτων.

2. Στις εναλλακτικές μεθόδους οι οποίες στηρίζονται στα κέρδη³²:

³¹OECD (2017), “OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017”, OECD Publishing, Paris

- Μέθοδος του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους Συναλλαγής (TNMM): Η παρούσα μέθοδος θέτει σε σύγκριση το καθαρό περιθώριο κέρδους το οποίο πραγματοποιείται από μια συναλλαγή μεταξύ συνδεδεμένων και ανεξάρτητων νομικών προσώπων , η οποία λαμβάνει χώρα υπό αντίστοιχες συνθήκες. Το περιθώριο καθαρού κέρδους θέτεται υπό εξέταση σε συνάρτηση με κάποιο οικονομικό μέγεθος το οποίο θα μπορούσε να είναι ο κύκλος εργασιών, το κόστος κτήσης, πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι υπό εκμετάλλευση.
- Μέθοδος Επιμερισμού Κερδών (PSM): Με βάση αυτή τη μέθοδο το επερχόμενο καθαρό κέρδος ή η ζημία μιας ενδοομιλικής συναλλαγής καταμερίζεται μεταξύ των συνδεδεμένων μερών σύμφωνα με το ποσοστό συμμετοχής τους στη συναλλαγή.

Συγκριτικά Στοιχεία

Για να είναι εφικτή η εφαρμογή των προαναφερθέντων μεθόδων είναι απαραίτητη η χρήση συγκριτικών στοιχείων τα οποία διακρίνονται σε³³:

1. Εσωτερικά , τα οποία αποτελούν απόρροια συγκρίσιμων συναλλαγών μεταξύ του υπόχρεου νομικού προσώπου που τίθεται υπό εξέταση και μιας ανεξάρτητης νομικής οντότητας ή συγκρίσιμες συναλλαγές μεταξύ μιας ανεξάρτητης επιχείρησης και ενός συνδεδεμένου μέρους με την υπό εξέταση νομική οντότητα.
2. Εξωτερικά τα οποία προέρχονται από συγκρίσιμες συναλλαγές οι οποίες διεκπεραιώθηκαν ανάμεσα σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα προς την υπό εξέταση νομική οντότητα.

Υπό σύγκριση συναλλαγές θεωρούνται αυτές οι οποίες εμφανίζουν κοινά γνωρίσματα ως προς το αντικείμενο και τα επιπρόσθετα γνωρίσματα τους και των οποίων οι πιθανές διαφοροποιήσεις σε εξειδικευμένα στοιχεία δεν έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν σε σημαντικό βαθμό το συμφωνηθέν χρηματικό αντάλλαγμα ή η επιρροή των διαφορών αυτών είναι δυνατόν να εκμηδενιστεί με τη χρήση κατάλληλων τροποποιήσεων. Τα νομικά πρόσωπα έχουν την δυνατότητα να αντλήσουν συγκριτικά δεδομένα από όποια τράπεζα

---

³²OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

³³TaxExperts(2015) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2015: Οι ενδοομιλικές συναλλαγές με το ΚΦΕ (4172/13) και το ΚΦΔ (4174/13)”

πληροφοριών επιθυμούν , με την υποχρέωση αναφοράς των στοιχείων(ονομασία, πάροχος, έκδοση, πλήθος δεδομένων κλπ.) της τράπεζας πληροφοριών στο φάκελο τεκμηρίωσης.

Αποδεκτό Εύρος Τιμών

Εφόσον κατά την εφαρμογή της υιοθετούμενης μεθόδου ενδοομιλικής τιμολόγησης και με τη χρήση συγκριτικών δεδομένων δημιουργείται ένα εύρος τιμών ή κέρδους ανάλογα , δεν γίνεται αποδεκτό το 25% των χαμηλότερων τιμών και το 25% των υψηλότερων τιμών με την εφαρμογή των τεταρτημόριων. Ο καθορισμός των τεταρτημόριων πραγματοποιείται με τον ακόλουθο τρόπο³⁴ :

Q1: πρώτο τεταρτημόριο = 250 εκατοστιαίο σημείο

Q2: διάμεσος = 500 εκατοστιαίο σημείο

Q3: τρίτο τεταρτημόριο = 750 εκατοστιαίο σημείο

Σύμφωνα με την Αρχή των ίσων Αποστάσεων (Arm's Length Principle) συμβατή νοείται οποιαδήποτε τιμή η οποία τοποθετείτε ανάμεσα στο πρώτο και τρίτο τεταρτημόριο με ικανοποιητική αιτιολόγηση.

Πρόστιμα

Με βάση το άρθρο 56 του ΚΦΔ (4646/2019) προσδιορίζονται τα πρόστιμα λόγω μη εναρμονισμού με τα προβλεπόμενα αναφορικά με το φάκελο τεκμηρίωσης και το συνοπτικό πίνακα³⁵. Κατά την εκπρόθεσμη κατάθεση του συνοπτικού πίνακα το επιβαλλόμενο πρόστιμο αποτελεί το 0.1% των συναλλαγών του υπό ανάλυση νομικού προσώπου , με το χρηματικό αυτό ποσό να κυμαίνεται από τα 500 έως τα 2000 ευρώ το μέγιστο. Ωστόσο η εκπρόθεσμη κατάθεση τροποποιητικού συνοπτικού πίνακα και η μετατροπή πληροφορικών στοιχείων ή ακόμη και αν υφίστανται διαφορές πόσων ύψους έως και 200.000 ευρώ το υπόχρεο νομικό πρόσωπο δεν υπόκειται σε κανένα πρόστιμο. Παρόλα αυτά τα προαναφερθέντα

πρόστιμα θέτονται σε εφαρμογή κατά τον πιθανό εντοπισμό ανακριβειών ύψους άνω του 10% των συνολικών συναλλαγών για τις οποίες υφίσταται η υποχρέωση τεκμηρίωσης τους.

³⁴TaxExperts(2015) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2015: Οι ενδοομιλικές συναλλαγές με το ΚΦΕ (4172/13) και το ΚΦΔ (4174/13)”

³⁵TaxExperts(2015) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2015: Οι ενδοομιλικές συναλλαγές με το ΚΦΕ (4172/13) και το ΚΦΔ (4174/13)”

Σχετικά με την εκπρόθεσμη κατάθεση του φακέλου τεκμηρίωσης, εφόσον προσκομιστεί στην φορολογική διοίκηση από την 31^η ημέρα από την γνωστοποίηση της συναφούς πρόσκλησης έως την 60^η επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 5.000 ευρώ. Εφόσον κατατεθεί εντός του δεύτερου μήνα μετά την σχετική γνωστοποίηση προς τον υπόχρεο το πρόστιμο εκτείνεται στο ύψος των 10.000 ευρώ ενώ σε περίπτωση διάθεσης μετά την 90^η ημέρα ή δεν προσκομιστεί καθόλου το ύψος του προστίμου αγγίζει τις 20.000 ευρώ. Τελικώς εάν διαπιστωθεί μη συμμόρφωση του υπόχρεου νομικού προσώπου με την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων, το νομικό αυτό πρόσωπο θα πρέπει να θέσει τα φορολογητέα κέρδη του προς αναδιαμόρφωση και να αναγνωρίσει πιθανές λογιστικές διαφορές.

Συμφωνίες Προκαθορισμένης Τιμολόγησης (APAs)

Σύμφωνα με την παράγραφο 4.134 των οδηγιών του ΟΟΣΑ (OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017)³⁶, η Συμφωνία Προκαθορισμένης Τιμολόγησης “αποτελεί ένα διακανονισμό που προσδιορίζει, εκ των προτέρων για ελεγχόμενες συναλλαγές, ένα κατάλληλο σύνολο κριτηρίων (π.χ. μέθοδος τεκμηρίωσης, συγκριτικά στοιχεία και κατάλληλες ως προς τη συγκρισιμότητα προσαρμογές κλπ.) για τον καθορισμό της ενδοομιλικής τιμολόγησης για τις συγκρινόμενες συναλλαγές που έλαβαν χώρα εντός ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. Η προαναφερθείσα διαδικασία δεν είναι υποχρεωτική και σχετίζεται με την πραγματοποίηση ελεγχόμενων συναλλαγών με αλλοδαπές νομικές οντότητες. Η ΣΠΤ παρέχει τη δυνατότητα έκδοσης μιας ετυμηγορίας, η οποία να αποδέχεται την υιοθετούμενη τιμολογιακή πολιτική, την ακολουθούμενη μέθοδο τεκμηρίωσης, τη φύση των συγκριτικών στοιχείων και πιθανές ουσιώδεις παραδοχές που θέτει σε εφαρμογή η νομική οντότητα. Στόχος της αναλυθείσας διαδικασίας είναι η επίτευξη ενός κοινά αποδεκτού πλαισίου διεξαγωγής ενδοομιλικών συναλλαγών ανάμεσα στο υπόχρεο νομικό πρόσωπο και τις φορολογικές αρχές. Υφίστανται δύο ειδών κατηγορίες APAs: i) Μονομερής, ii) Διμερής ή Πολυμερής APA.

---

³⁶OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

- Στην Μονομερή Σύμβαση τα εμπλεκόμενα μέρη που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία αυτή είναι η υπόχρη νομική οντότητα και η Διεύθυνση Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών.
- Στη Διμερή ή Πολυμερή Σύμβαση τα μέλη τα οποία λαμβάνουν μέρος στη διαπραγμάτευση δεν είναι ο αιτών ή το συνδεδεμένο μέλος του , οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα αποδοχής ή απόρριψης της Συμφωνίας Προκαθορισμένης Τιμολόγησης αλλά είναι οι αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων χωρών.

Εφόσον γίνει αποδεκτή η αίτηση προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης η διάρκεια ισχύος της δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη. Το αιτών νομικό πρόσωπο θα πρέπει να καταθέσει ένα από τα παρακάτω παράβολα έτσι ώστε να καθίσταται εφικτή η κάλυψη των εξόδων λειτουργίας των αρμόδιων υπηρεσιών. Το ύψος των καταβληθέντων παραβόλων καθορίζεται από την ΠΟΛ.1284/13 ως εξής³⁷ :

- Παράβολο αξίας 1.000 ευρώ κατά την κατάθεση της Αίτησης Προκαταρκτικής Διαβούλευσης.
- Παράβολο αξίας 5.000 ευρώ κατά την κατάθεση της Αίτησης Προέγκρισης, Αναθεώρησης .
- Παράβολο αξίας 10.000 ευρώ εφόσον κατατεθεί αίτημα συνεννόησης με εξωχώριες φορολογικές αρχές για τη διεργασία επαφών με κάθε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη.

Η καλύτερη δυνατή σύμπραξη μεταξύ των φορολογικών αρχών και του εκάστοτε νομικού προσώπου στηρίζεται στις Συμφωνίες Προκαθορισμένης Τιμολόγησης οι οποίες συγκροτούν ένα ουσιώδες φορολογικό εργαλείο. Η διαδικασία τεκμηρίωσης της ενδοομιλικής τιμολόγησης καθίσταται προϋπολογιστική , παρέχοντας την ικανότητα προγραμματισμού της υιοθετούμενης μακροπρόθεσμης επενδυτικής στρατηγικής, προγραμματισμού των αναμενόμενων φορολογικών υποχρεώσεων, ελαττώνοντας παράλληλα το κόστος συμμόρφωσης για τα συμμετέχοντα μέλη.

Σύμβαση Διαιτησίας

---

³⁷ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΙ.GR(2013), “Νομοθεσία : ΠΟΛ.1284/30.12.2013”

Τα νομικά πρόσωπα μπορεί να έρθουν συχνά αντιμέτωπα με τροποποιήσεις των κερδών από την ενδοομιλική τιμολόγηση εξαιτίας της πολυπλοκότητας και των επιμέρους διαφοροποιήσεων στη νομοθεσία, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε διπλή φορολογία³⁸. Η Σύμβαση Διαιτησίας καθιερώνει λοιπόν τη διαδικασία εκμηδενισμού της διπλής φορολογίας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Εφόσον υποπέσει στην αντίληψη της θιγόμενης νομικής οντότητας, έχει τη δυνατότητα η ίδια να παρουσιάσει τα επιχειρήματα της στις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Εάν οι αρμόδιες αρχές αδυνατούν να διευθετήσουν κατάλληλα το πρόβλημα, επιζητούν την εκπλήρωση ενός φιλικού διακανονισμού με τις αρχές της χώρας της E.E. η οποία αποτελεί φορολογική κατοικία της συνδεδεμένης επιχείρησης. Έκθεση της υπόθεσης σε μια συμβουλευτική επιτροπή εφόσον οι αρμόδιες αρχές δύο κρατών μελών της E.E. αδυνατούν να καταλήξουν σε μια συμφωνία. Στόχος της σύμβασης αυτής είναι κάθε είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα με φορολογική κατοικία εντός της E.E. να λάβει την προστασία της Σύμβασης Διαιτησίας. Ωστόσο η σύμβαση δεν τίθεται σε εφαρμογή εφόσον η διπλή φορολόγηση κριθεί από τις αρμόδιες αρχές ως αποτέλεσμα χειραγώγησης των ενδοομιλικών τιμών.

Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης και της Μεταφοράς Κερδών (Base Erosion Profit Shifting – BEPS)

Οι ημεδαπές οικονομίες έχουν επωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την έλευση της παγκοσμιοποίησης και ως εκ τούτου επηρεάζεται και η υιοθετούμενη φορολογική στρατηγική των κρατών. Η έλευση της παγκοσμιοποίησης επέφερε την ενοποίηση-σύνδεση των οικονομιών, το ίδιο γεγονός παρατηρήθηκε να συμβαίνει και στις επιχειρήσεις. Τα γεγονότα αυτά προσέφεραν τη δυνατότητα στις πολυεθνικές επιχειρήσεις να ελαττώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Ως αποτέλεσμα η παρατηρούμενη φοροαποφυγή οδήγησε τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) σε συνεργασία με τις G20 και έναν αριθμό αναπτυσσόμενων κρατών στην δημιουργία ενός σχεδίου δράσης

---

³⁸EUR-Lexhome, “Εξάλειψη της Διπλής Φορολογίας (Διαιτησίας)”

επονομαζόμενο ως «Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης και της Μεταφοράς Κερδών» (Base Erosion Profit Shifting).³⁹

Η ελληνική νομοθεσία έχει ενσωματώσει τη πλειονότητα των οδηγιών του ΟΟΣΑ σε θέματα ενδοομιλικής στρατηγικής, ακολουθώντας την επονομαζόμενη πολιτική των τριών πυλώνων. Ο πρώτος πυλώνας σχετίζεται με τις Εκθέσεις ανά Χώρα που κατατίθενται από τις τελικές μητρικές με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, εάν ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών του ομίλου υπερβαίνει το ύψος των 750 εκατομμυρίων ευρώ. Ο δεύτερος και τρίτος πυλώνας σχετίζεται με τη σύνταξη του βασικού και του εγχώριου φακέλου τεκμηρίωσης. Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στον περιορισμό της φορολογικής αποφυγής από πιθανές διανομές κερδών οι οποίες εκπίπτουν από τις φορολογικές υποχρεώσεις της θυγατρικής. Η σύμβαση αυτή έχει έναν γενικό στόχο αποτροπής των καταχρήσεων υπό τις οποίες οι διανομές κερδών που υλοποιούνται από τις ελληνικές θυγατρικές θα επιδέχονται παρακράτηση φόρου στην Ελλάδα, εφόσον μια διεξαχθείσα συναλλαγή δεν πληροί ικανοποιητικά επαγγελματικά κριτήρια ή εφόσον ο πρωταρχικός στόχος της διεξαχθείσας συναλλαγής είναι η δημιουργία ενός φορολογικού πλεονεκτήματος. Για την πραγματοποίηση των προαναφερθέντων στόχων η BEPS προσηλώνεται στην καθιέρωση της διαφάνειας δια μέσου μιας αυστηρότερης υιοθετούμενης ενδοομιλικής στρατηγικής, της υποχρεωτικής γνωστοποίησης στοιχείων και τελικώς της αποτροπής εφαρμογής παραδοσιακών μεθόδων φορολογικού σχεδιασμού.

---

³⁹ OECD (2013), “Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting”, OECD Publishing.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ (TRANSFER PRICING) – ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Εισαγωγή

Στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι η παροχή ενός γενικού πλαισίου που περιγράφει και προσδιορίζει την ενδοομιλική τιμολόγηση, ανάλυση της αρχής των ίσων αποστάσεων και του κανονιστικού πλαισίου που πρέπει να διέπει την ενδοομιλική τιμολόγηση, ανάλυση των μεθόδων τεκμηρίωσης των ενδοομιλικών συναλλαγών καθώς και προτερήματα και μειονεκτήματα των εκάστοτε μεθόδων, περιγραφή των συμφωνιών προκαθορισμένης τιμολόγησης και εξέταση της αλληλεπίδρασης φορολογίας και ενδοομιλικών συναλλαγών.

Γενικό Πλαίσιο

Κύριο αντικείμενο ανάλυσης της ενδοομιλικής τιμολόγησης αποτελεί η φορολόγηση των νομικών προσώπων ή οντοτήτων που σχετίζεται με διεξαχθείσες συναλλαγές ανάμεσα σε νομικά πρόσωπα του ίδιου ομίλου εταιριών. Η διεθνής στρατηγική ενδοομιλικής τιμολόγησης η οποία έχει υιοθετηθεί από κράτη-μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για φορολογικούς σκοπούς από τις φορολογικές αρχές και τους πολυεθνικούς ομίλους είναι η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων (Arm's Length Principle). Κατά την διεξαγωγή συναλλαγών μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων, η διαμόρφωση των εμπορικών και οικονομικών τους σχέσεων διαμορφώνεται συνήθως από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς.

Ωστόσο οι εμπορικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ συνδεδεμένων προσώπων μπορεί να μην διαμορφώνονται καθολικά από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς κατά τον ίδιο τρόπο που διαμορφώνονται μεταξύ ανεξάρτητων νομικών οντοτήτων. Παρόλα αυτά αυτό δεν

θα πρέπει αυτομάτως να ερμηνευθεί από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές ως μέθοδος χειραγώγησης των κερδών από νομικά πρόσωπα τα οποία είναι συνδεδεμένα. Συχνά παρατηρείται η αδυναμία εύρεσης της κατάλληλης ενδοομιλικής τιμής κατά την έλλειψη αντίστοιχης αγοράς για ένα προϊόν ή υπηρεσία. Είναι ουσιώδους σημασίας να αναφερθεί πως η ανάγκη δημιουργίας προσαρμογών με στόχο την ικανοποιητικότερη προσέγγιση της Αρχής των Ίσων Αποστάσεων, ανακύπτει ανεξαρτήτως κάθε είδους περιορισμού που μπορεί να έχει αναληφθεί από τα συμβαλλόμενα μέλη να καταβάλλουν ένα συγκεκριμένο αντίτιμο ή κάθε διάθεση να ελαττώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Κατά αυτό τον τρόπο μια φορολογική τροποποίηση υπό το πρίσμα της Αρχής των Ίσων Αποστάσεων δε θα έχει επίδραση στις υποκείμενες συμβατικές δεσμεύσεις για μη φορολογικούς σκοπούς μεταξύ νομικών προσώπων εντός του ιδίου ομίλου και επιπροσθέτως μπορεί να αποφανθεί και ως ενδεδειγμένη και στη περίπτωση που δεν παρατηρείται πρόθεση ελαχιστοποίησης ή αποφυγής εκπλήρωσης των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Εάν η στρατηγική ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν συμβαδίζει με την Αρχή των ίσων Αποστάσεων είναι πιθανό οι φορολογικές υποχρεώσεις καθώς και τα φορολογητέα κέρδη των συνδεδεμένων νομικών προσώπων να έχουν παραποιηθεί.

Ως εκ τούτου τα κράτη-μέλη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης έχουν καταλήξει σε μια συμφωνία σύμφωνα με την οποία τα κέρδη των συνδεδεμένων μελών για σκοπούς φορολογίας μπορούν να υποστούν κάποιου είδους τροποποίηση με στόχο τη διόρθωση των προαναφερθεισών παραποιήσεων έτσι ώστε να επιτευχθεί η συμμόρφωση με την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων. Θεωρείται πως μια ικανοποιητική προσαρμογή μπορεί να επιτευχθεί μέσω της εδραίωσης ενός συνόλου κανόνων που να προσδιορίζει τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις, οι οποίες θα παρατηρούνταν μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων κατά τη διεκπεραίωση συγκρίσιμων συναλλαγών κάτω από συγκρίσιμες συνθήκες. Εκλαμβάνοντας ως δεδομένο τη μεταφορά αγαθών και υπηρεσιών σε αλλοδαπά κράτη, οι νομικές οντότητες μπορούν να αξιοποιήσουν αυτού του είδους τις συναλλαγές με στόχο την προσαρμογή της φορολογητέας τους βάσης. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις μπορούν να εκμεταλλευτούν αυτές τις δραστηριότητες και να τοποθετήσουν γεωγραφικά τις θυγατρικές τους σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς και να πραγματοποιήσουν αυξανόμενες εκπιπτόμενες φορολογικά δαπάνες σε κράτη με υψηλά ποσοστά φορολογίας. Εν συνεχεία είναι ουσιώδες να σημειωθεί ότι ο καθορισμός της ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν παύει να διέπεται από τις εθνικές φορολογικές αρχές τις εκάστοτε χώρας παρά τη χορήγηση κατευθυντήριων γραμμών για την τιμολόγηση των ενδοομιλικών συναλλαγών. Οι

φορολογικές αρχές φέρουν γνώση των κινδύνων που οι ενδοομιλικές συναλλαγές μπορεί να επιφέρουν στα φορολογικά έσοδα ενός κράτους. Ως αποτέλεσμα οι φορολογικές αρχές έχουν την δικαιοδοσία να προβούν σε τροποποίηση της μεθόδου υπολογισμού του φορολογητέου εισοδήματος ούτως ώστε να επιδιορθωθεί η υιοθετούμενη ενδοομιλική τιμολόγηση ενός νομικού προσώπου που δεν συμβαδίζει με την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων. Οι τροποποιήσεις αυτές είναι πιθανό να οδηγήσουν στη διπλή φορολόγηση ορισμένων εισοδημάτων πολυεθνικών επιχειρήσεων. Για να επιτευχθεί ενός είδους αρμονία μεταξύ των κρατών , οι κυβερνήσεις των κρατών έχουν προβεί στη διενέργεια διμερών ή πολυμερών συμβάσεων οι οποίες στηρίζονται στο μοντέλο φορολογικών συνθηκών , όπως αυτές έχουν συνταχθεί από τον ΟΟΣΑ, με κύριο θέμα την διαμόρφωση της ενδοομιλικής τιμολόγησης. Η ύπαρξη της φορολογίας είναι αυτή που καθιστά την ενδοομιλική τιμολόγηση περαιτέρω πολύπλοκη. Η πλειονότητα των νομικών προσώπων επιθυμούν να τοποθετήσουν τα κέρδη τους σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς , έτσι εάν μια εταιρεία παράγει ένα αγαθό ή προσφέρει μια υπηρεσία σε μια συνδεδεμένη επιχείρηση η οποία βρίσκεται σε ένα κράτος με υψηλότερο φορολογικό καθεστώς από ότι το κράτος στο οποίο εκείνη δραστηριοποιείται και διατηρεί την φορολογική της κατοικία, θα θελήσει να μεταφέρει τα κέρδη στο κράτος με την χαμηλότερη φορολογία. Για να έχουν την δυνατότητα οι φορολογικές αρχές να εξασφαλίσουν τη μη αυθαίρετη εκμετάλλευση των τιμών από τις νομικές οντότητες με στόχο την μη εκπλήρωση των τοπικών φορολογικών τους υποχρεώσεων, οι τοπικές φορολογικές αρχές αξιολογούν τις διεθνείς στρατηγικές ενδοομιλικής τιμολόγησης των επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στο εκάστοτε κράτος.

Ο ΟΟΣΑ παρέχει σε παγκόσμιο επίπεδο κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες σχετίζονται με την ενδοομιλική τιμολόγηση, οι οποίες προσφέρουν στα κράτη τα θεμέλια για την εξέλιξη του φορολογικού πλαισίου που αφορά την υιοθετούμενη στρατηγική ενδοομιλικής τιμολόγησης από τα νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στα εκάστοτε κράτη. Οι παρεχόμενες από τον ΟΟΣΑ κατευθυντήριες γραμμές διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες.⁴⁰ Η πρώτη κατηγορία αποτελεί τις παραδοσιακές μεθόδους ενδοομιλικής τιμολόγησης η οποία κατηγορία απαρτίζεται από τρεις μεθόδους , τη Μέθοδο Σύγκρισης μη Ελεγχόμενης Τιμής(CUP), τη Μέθοδο της Τιμής Μεταπώλησης(RPM) και τη Μέθοδο Κόστους και Περιθωρίου Κέρδους(CPM). Η δεύτερη κατηγορία αποτελεί τις εναλλακτικές μεθόδους ενδοομιλικής τιμολόγησης η οποία αποτελείται από δύο μεθόδους, τη Μέθοδο του Καθαρού

---

⁴⁰OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

Περιθωρίου Κέρδους Συναλλαγής(TNNM) και τη Μέθοδο Επιμερισμού των Κερδών (PSM). Είναι ουσιώδους σημασίας να τονιστεί ότι η Μέθοδος Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής προτιμάται σαν μέθοδος σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις τιμές, παρόλα αυτά εάν δεν είναι διαθέσιμες τέτοιου είδους πληροφορίες οι νομικές οντότητες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις μεθόδους κόστους και κέρδους.

Η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων (The Arm’s Length Principle)

Η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων αποτελεί μια γενικά παραδεκτή αρχή από τα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ , η οποία αρχή τίθεται προς εφαρμογή για τον καθορισμό της ενδοομιλικής τιμολόγησης για φορολογικά θέματα. Ο επίσημος ορισμός της Αρχής των Ίσων Αποστάσεων τοποθετείται στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 , ο οποίος θέτει τα θεμέλια των διμερών φορολογικών συμβάσεων για κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ καθώς και έναν συνεχώς αυξανόμενο αριθμό κρατών που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ. Το άρθρο 9 παραθέτει τον παρακάτω ορισμό της Αρχής των Ίσων Αποστάσεων: “Όταν η δημιουργία ή επιβολή των όρων που σχετίζονται με τις εμπορικές ή οικονομικές σχέσεις μεταξύ συνδεδεμένων νομικών προσώπων , οι οποίοι είναι πιθανό να παρουσιάζουν διαφορές από τους αντίστοιχους όρους που θα είχαν παραχθεί ανάμεσα σε ανεξάρτητες νομικές οντότητες , τότε οποιαδήποτε πραγματοποιηθέντα κέρδη τα οποία , λόγω των όρων αυτών, έχουν συσσωρευτεί σε μία από τις εν λόγω νομικές οντότητες, λόγω των όρων αυτών, δεν έχουν συγκεντρωθεί, είναι δυνατό να περιληφθούν στα κέρδη εκείνης της επιχείρησης και να τεθούν υπό φορολόγηση αντίστοιχα”⁴¹. Οι συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων νομικών προσώπων μπορεί να περιλαμβάνουν την αγορά ή πώληση αγαθών που χρησιμοποιούνται ως εισροές στην παραγωγική διαδικασία ή μπορεί να σχετίζονται με την χρέωση εξόδων για τη χρήση δικαιωμάτων άδειας και εκμετάλλευσης πνευματικών δικαιωμάτων. Η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων καθορίζει την τιμή μιας συναλλαγής η οποία θα πραγματοποιούνταν μεταξύ μη συνδεδεμένων νομικών προσώπων. Καθώς οι νομικές οντότητες προσπαθούν να επιτύχουν την προσαρμογή των κερδών υπό συγκρίσιμες συνθήκες και συναλλαγές μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων , η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων δεν αντιμετωπίζει τα μέλη που απαρτίζουν έναν πολυεθνικό όμιλο επιχειρήσεων σαν μέρη

---

⁴¹OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

ενός ενοποιημένου νομικού προσώπου αλλά ακολουθεί την προσέγγιση της αντιμετώπισης των μελών ενός πολυεθνικού ομίλου ως ανεξάρτητες νομικές προσωπικότητες. Ως εκ τούτου τα μέλη ενός πολυεθνικού ομίλου θεωρούνται ανεξάρτητες νομικές οντότητες και έτσι η φύση των διεξαχθεισών συναλλαγών είναι αυτή που αποτελεί το κύριο αντικείμενο ανάλυσης. Επομένως εξετάζεται η φύση των πραγματοποιηθέντων συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων και εάν οι συνθήκες που διαμορφώνουν τις συναλλαγές αυτές έρχονται σε αντίθεση με τις συνθήκες που διαμορφώνονται σε μη ελεγχόμενες και συγκρίσιμες συνθήκες.

Για να καθίσταται εφικτός ο αντικειμενικός και αμερόληπτος καθορισμός των τιμών που αφορούν την εκτέλεση συναλλαγών ανάμεσα σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις είναι ουσιώδης η ύπαρξη διαθέσιμων συγκριτικών στοιχείων-τιμών για την εκάστοτε συναλλαγή. Συνήθως υφίσταται η ύπαρξη μιας οργανωμένης αγοράς η οποία στοχεύει στη συσσώρευση πληροφοριών που σχετίζονται με την εκάστοτε εκτελεσθείσα συναλλαγή. Τα προβλήματα ανακύπτουν κατά την έλλειψη συγκρίσιμων συναλλαγών στην αγορά με αποτέλεσμα την δυσκολία καθορισμού της ενδοομιλικής τιμής. Σε περίπτωση μη ύπαρξης συγκρίσιμης αγοράς για ένα αγαθό ή μια υπηρεσία σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ είναι εφικτή η δημιουργία τροποποιήσεων με στόχο οι συναλλαγές αυτές να συνάδουν με την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων, οι τροποποιήσεις όμως αυτές είναι αποδεκτές μόνο εάν υφίσταται η ύπαρξη διόρθωσης μιας παραμόρφωσης φόρου. Επομένως η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων και η προσέγγιση της κάθε επιχείρησης σαν μια αυτόνομη νομική οντότητα είναι η παροχή μιας ισότιμης φορολογικής μεταχείρισης των νομικών προσώπων.

Σύγκριση Παραγόντων

Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ όσον αφορά τις ενδοομιλικές συναλλαγές παρατίθενται πέντε διαφορετικοί παράγοντες συγκρισιμότητας οι οποίοι είναι ουσιώδους σημασίας να εξεταστούν κατά τον προσδιορισμό των τιμών με βάση την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων. Οι πέντε αυτοί παράγοντες είναι οι εξής⁴²:

---

⁴²OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

1. Γνωρίσματα των περιουσιακών στοιχείων ή των υπηρεσιών
2. Λειτουργική ανάλυση
3. Συμβατικοί όροι
4. Οικονομικές συνθήκες
5. Υιοθετούμενη πολιτική της εταιρίας

Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αγαθών ή υπηρεσιών μπορούν να επιφέρουν αλλαγές στην αγοραία αξία των αγαθών και υπηρεσιών αυτών. Χαρακτηριστικά τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν είναι η φύση της εκάστοτε συναλλαγής, η προσφορά και ζήτηση του εκάστοτε αγαθού η υπηρεσίας η οποία επηρεάζει τη διαμόρφωση της αγοραίας αξίας τους, τα αναμενόμενα οφέλη που θα μπορούν να προσκομιστούν από την χρήση ενός αγαθού και μίας υπηρεσίας. Εν συνεχεία η λειτουργική ανάλυση προσδιορίζει τις πραγματοποιούμενες λειτουργίες κάθε συμμετέχουσας νομικής οντότητας. Αποσκοπεί στον εντοπισμό και τη σύγκριση των οικονομικά ουσιωδών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται από ανεξάρτητες και συνδεδεμένες νομικές οντότητες. Η λειτουργική ανάλυση αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες συγκρισιμότητας. Ακολουθώντας οι συμβατικοί όροι με βάση τον ΟΟΣΑ προσδιορίζουν τον τρόπο καταμερισμού των ευθυνών, κινδύνων και οφελών μεταξύ των συμμετεχόντων. Συχνά οι τιμές που ακολουθούν την αρχή των ίσων αποστάσεων διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό ανάμεσα σε διαφορετικές οικονομικές αγορές. Ακόμη και στη περίπτωση συγκρίσιμων συναλλαγών με αντίστοιχα προϊόντα ή υπηρεσίες η ύπαρξη συγκεκριμένων οικονομικών συνθηκών μεταξύ δύο κρατών έχει ουσιώδη επίδραση στη διαμόρφωση των τιμών αυτών. Προϋπόθεση για την επίτευξη συγκρισιμότητας δυο συναλλαγών είναι η συγκρισιμότητα δύο οικονομικών περιοχών. Τέλος η υιοθετούμενη πολιτική μιας επιχείρησης αναλύει μια πληθώρα χαρακτηριστικών στοιχείων μιας νομικής οντότητας τα οποία θα μπορούσαν να είναι η ανάπτυξη των προϊόντων, έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών, το ανεκτό επίπεδο ανάληψης επιχειρηματικών κινδύνων κλπ. Η υιοθετούμενη πολιτική του νομικού προσώπου θα πρέπει επίσης να εξετάζεται και κατά την ανάλυση της συγκρισιμότητας. Και οι πέντε προαναφερθείς παράγοντες χρήζουν ανάλυσης.

Μέθοδοι Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

Ο ΟΟΣΑ έχει παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές καθώς και έναν αριθμό μεθόδων για τον κατάλληλο προσδιορισμό της ενδοομιλικής τιμολόγησης⁴³. Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι η εύρεση και εφαρμογή της κατάλληλης μεθόδου ενδοομιλικής τιμολόγησης για την εκάστοτε συναλλαγή. Οι νομικές οντότητες για την εύρεση της καταλληλότερης μεθόδου ενδοομιλικής τιμολόγησης θα πρέπει να προβούν στην εξέταση των παρακάτω στοιχείων⁴⁴:

1. Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της μεθόδου,
2. Την αξιοπιστία των στοιχείων,
3. Την ικανοποιητική πληθώρα των συγκρίσιμων συναλλαγών,
4. Και τέλος την αξιοπιστία των τροποποιήσεων που διεξήχθησαν με στόχο τον εκμηδενισμό των ουσιωδών διαφορών μεταξύ των συναλλαγών.

Οι επιχειρήσεις δεν είναι αναγκασμένες να θέσουν σε εφαρμογή κάθε μέθοδο ξεχωριστά με σκοπό να επιλέξουν την μέθοδο που πληροί στον μέγιστο βαθμό κάποια σειρά κριτηρίων. Είναι ορθό να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται μία μέθοδος η οποία να είναι ταιριαστή για όλες τις συναλλαγές και κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες. Εν προκειμένω τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να προβούν στην επιλογή της κατάλληλης μεθόδου η οποία μπορεί να διαμορφώσει την πιο ενδεδειγμένη ενδοομιλική τιμή για την εκάστοτε συναλλαγή κάτω από ορισμένες συνθήκες. Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως οι μέθοδοι ενδοομιλικής τιμολόγησης κατηγοριοποιούνται στις παραδοσιακές και εναλλακτικές μεθόδους με τις υποκατηγορίες τους.

Μέθοδος Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής(CUP)

Η Μέθοδος της Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής⁴⁵ θέτει υπό σύγκριση την τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας σε μια ελεγχόμενη συναλλαγή με τη τιμή για ένα αγαθό ή μια υπηρεσία σε μια συγκρίσιμη μη ελεγχόμενη συναλλαγή κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Οποιαδήποτε διαφορά παρατηρηθεί ανάμεσα στις δύο τιμές μπορεί να υποδεικνύει ότι οι εμπορικές οι οικονομικές σχέσεις των συμβαλλόμενων μερών δεν ακολουθούν την αρχή των

---

⁴³OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

⁴⁴ OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

⁴⁵OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

ίσων αποστάσεων. Με αποτέλεσμα η τιμή της μη ελεγχόμενης συναλλαγής να πρέπει να υποκατασταθεί με τη τιμή της ελεγχόμενης συναλλαγής.

Για τους σκοπούς της CUP μεθόδου μια ελεγχόμενη συναλλαγή είναι συγκρίσιμη με μια μη ελεγχόμενη συναλλαγή εφόσον πληρείται μία από τις δύο παρακάτω συνθήκες:

1. Η διαμόρφωση της τιμής στη ελεύθερη αγορά δεν θα μπορούσε να επηρεαστεί από την ύπαρξη πιθανών διαφορών των υπό σύγκριση συναλλαγών ή των συμμετεχόντων νομικών προσώπων που διεξάγουν αυτού του είδους τις συναλλαγές,

2. Ορθολογικά ακριβείς τροποποιήσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν με στόχο την εξάλειψη ουσιωδών επιδράσεων τέτοιου είδους διαφορών.

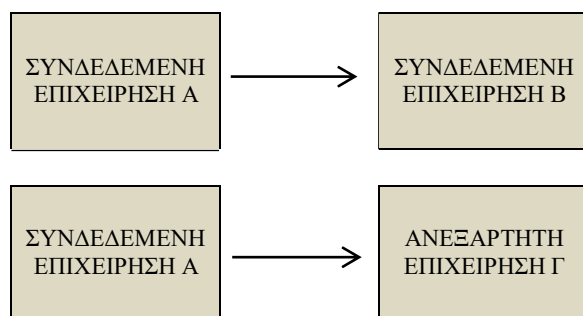
Η Μέθοδος της Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής μπορεί να τεθεί σε χρήση με βάση τις συναλλαγές των φορολογούμενων νομικών προσώπων με ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα ή με βάση συναλλαγές ανάμεσα σε άλλες ανεξάρτητες νομικές οντότητες. Παρότι η συγκεκριμένη μέθοδος μπορεί δυνητικά να αποτελέσει μέθοδο ενδοομιλικής τιμολόγησης για κάθε είδους συναλλαγή, η συγκρισιμότητα των προϊόντων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθά αξιόπιστη εφαρμογή της μεθόδου, διότι οποιαδήποτε είδους υπάρχουσα διαφορά μεταξύ των προϊόντων μπορεί να επιδράσει άμεσα στη διαμόρφωση της τιμής της συναλλαγής, την ώρα που είναι συχνά μη εφικτή η εφαρμογή ορθολογικών τροποποιήσεων επί αυτών των διαφορών. Η Μέθοδος Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής είναι η πιο κατάλληλη για τον καθορισμό μιας τιμής συμβατής με την αρχή των ίσων αποστάσεων για:

- Πωλήσεις αγαθών υποκειμένες σε ελεγχόμενες και συγκρίσιμες μη ελεγχόμενες συναλλαγές οι οποίες πραγματοποιούνται κάτω από αντίστοιχες συνθήκες,
- Ένα πλήθος κοινών οικονομικών συναλλαγών, όπως η παροχή δανεισμού.

Ως εκ τούτου οι τιμές που διαμορφώνονται στην οικονομία (όπως οι τιμές προϊόντων ή τα επιτόκια) είναι πιθανό να είναι διαθέσιμα δημοσίως για αυτού του είδους τις συναλλαγές. Ακολούθως παρατίθεται ένα παράδειγμα χρήσης της μεθόδου για μια συναλλαγή⁴⁶.

---

⁴⁶ <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Σχήμα 4.1 Παράδειγμα Μεθόδου Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής

Πηγή:<https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Η διεξαχθείσα συναλλαγή μεταξύ της συνδεδεμένης επιχείρησης Α και της Β αφορά μια ελεγχόμενη συναλλαγή Κολομβιανών κόκκων καφέ με τη τιμή της συναλλαγής να ορίζεται στα 100 ευρώ ανά τόνο. Η πραγματοποιηθείσα συναλλαγή ανάμεσα στη συνδεδεμένη επιχείρηση Α και στην ανεξάρτητη επιχείρηση Γ αποτελεί μια μη ελεγχόμενη συναλλαγή Κολομβιανών κόκκων καφέ με τη τιμή της συναλλαγής να διαμορφώνεται τα 120 ευρώ ανά τόνο. Για να μπορεί να τεκμηριωθεί εάν η μέθοδος συγκρίσιμης μη ελεγχόμενης τιμής είναι η κατάλληλη θα πρέπει αρχικά να εξεταστεί εάν η ελεγχόμενη συναλλαγή είναι συγκρίσιμη με την μη ελεγχόμενη συναλλαγή. Αυτό μπορεί να εξακριβωθεί μέσω διεξαγωγής μιας συγκριτικής ανάλυσης. Η διαφορά που παρατηρείται ανάμεσα στις τιμές των δύο συναλλαγών είναι πιθανό να αντανακλά μια διαφορά που σχετίζεται με κάποιο παράγοντα διαφοροποίησης όπως μια πρόσθετη εκτελούμενη λειτουργία. Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις οι επιδράσεις τέτοιων διαφορών θα πρέπει να εξαλειφθούν μέσω τροποποιήσεων. Εάν οι δύο συναλλαγές είναι συγκρίσιμες, η παρατηρούμενη διαφορά στη τιμή είναι πιθανό να υποδεικνύει πως η διεξαχθείσα συναλλαγή μεταξύ των συνδεδεμένων μερών δεν είναι συμβατή με την αρχή των ίσων αποστάσεων και ως εκ τούτου η νομική οντότητα Α είναι πιθανό να πρέπει να προβεί σε μια σειρά τροποποιήσεων.

Μέθοδος της Τιμής Μεταπώλησης(RPM)

Η Μέθοδος της Τιμής Μεταπώλησης⁴⁷ εξετάζει εάν μια διεξαχθείσα συναλλαγή ανάμεσα σε συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα ακολουθεί την αρχή των ίσων αποστάσεων θέτοντας υπό σύγκριση το μικτό περιθώριο κέρδους που πραγματοποιείται κατά την μεταπώληση ενός αγαθού από μια συνδεδεμένη νομική οντότητα σε μια ανεξάρτητη εταιρεία με το μικτό

⁴⁷OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

περιθώριο κέρδους το οποίο θα πραγματοποιούνταν κατά την διεξαγωγή συγκρίσιμων συναλλαγών ανάμεσα σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Το σημείο αφετηρίας της μεθόδου αυτής είναι η τιμή αγοράς ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας από ένα συνδεδεμένο πρόσωπο και η μετέπειτα πώληση του σε μια ανεξάρτητη επιχείρηση. Έπειτα η τιμή μεταπώλησης μειώνεται κατά το κατάλληλο μικτό περιθώριο κέρδους, το οποίο αντανακλά το ύψος των εξόδων πώλησης ή άλλων λειτουργικών εξόδων που ο μεταπωλητής θέλει να καλύψει, με στόχο την επίτευξη ενός ικανοποιητικού και κατάλληλου κέρδους. Αυτό που προκύπτει με τις έως τώρα αναλυθείσες πράξεις είναι το κόστος πωληθέντων. Η τιμή λοιπόν που διαμορφώνεται μετά την αφαίρεση λοιπών εξόδων από το κόστος πωληθέντων θεωρείται ότι ακολουθεί την αρχή των ίσων αποστάσεων και είναι δυνατή η χρήση της τιμής αυτής για ενδοομιλικές συναλλαγές. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ιδίως χρήσιμη και ενδείκνυται σε περιπτώσεις που ο μεταπωλητής δεν μεταποιεί σε σημαντικό βαθμό τα αγαθά τις υπηρεσίες που θέτει προς πώληση σε μη συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Επομένως η μέθοδος αυτή είναι ιδίως χρήσιμη όταν εφαρμόζεται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες σχετιζόμενες με το εμπόριο και το μάρκετινγκ. Παρακάτω παρατίθεται ένα παράδειγμα της μεθόδου της τιμής μεταπώλησης⁴⁸.

Τιμή Πώλησης σε μη Συνδεδεμένες Επιχειρήσεις	1000	Χρησιμοποιήθηκε στη μέθοδο μεταπώλησης
Περιθώριο Κέρδους Μεταπώλησης (40%)	400	← καθορισμένο από συγκρίσιμα μη ελεγχόμενα στοιχεία
Κόστος Πωληθέντων: Ενδοομιλική Τιμή	(600)	←
Έξοδα Πώλησης και άλλα Λειτουργικά Έξοδα	(300)	Τιμή αγοράς από συνδεδεμένη επιχείρηση
Λειτουργικά Κέρδη	100	

Σχήμα 4.2 Παράδειγμα Μεθόδου Τιμής Μεταπώλησης

Πηγή: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Η μέθοδος της τιμής μεταπώλησης σε σύγκριση με τη μέθοδο της συγκρίσιμης μη ελεγχόμενης τιμής είναι πιο εύκολη στη χρήση και επιπροσθέτως δεν χρίζει αναγκαία τη χρήση συγκριτικών πληροφοριών για αγαθά και υπηρεσίες, οι οποίες πληροφορίες είναι συχνά δύσκολο να βρεθούν.

Μέθοδος Κόστους πλέον Περιθωρίου Κέρδους(CPM)

⁴⁸<https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Με βάση τη Μέθοδο Κόστους πλέον Περιθωρίου Κέρδους ⁴⁹ το κόστος κτήσεως των αγαθών ή των υπηρεσιών που μια συνδεδεμένη νομική οντότητα θέτει προς πώληση προσαυξάνεται κατά ένα κατάλληλο περιθώριο κέρδους. Με αυτό τον τρόπο η τιμή που διαμορφώνεται θεωρείται πως είναι συμβατή με την αρχή των ίσων αποστάσεων. Το περιθώριο διαμορφώνεται μετά τον καθορισμό των άμεσων και έμμεσων εξόδων παραγωγής αλλά πριν τις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης. Το περιθώριο κέρδους αντανakλά την επιλογή ενός ικανοποιητικού και ορθά επιλεγμένου κέρδους σε σύγκριση με τις επιτελούμενες δραστηριότητες, τα περιουσιακά στοιχεία σε εκμετάλλευση και τους κινδύνους που το νομικό πρόσωπο που θέτει προς πώληση προϊόντα και υπηρεσίες έχει να αντιμετωπίσει. Το προαναφερθέν περιθώριο κέρδους μπορεί να υπολογιστεί λαμβάνοντας υπόψη συγκρίσιμες συναλλαγές της επιχείρησης με μη συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Εφόσον δεν υφίστανται τέτοιου είδους συγκρίσιμες συναλλαγές το περιθώριο κέρδους μπορεί να προσδιοριστεί με βάση πραγματοποιηθείσες συναλλαγές ανάμεσα σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Η παρούσα μέθοδος εστιάζει στον εκάστοτε παραγωγό ή φορέα παροχής υπηρεσιών ως το υπό ανάλυση μέλος κατά την ανάλυση των ενδοομιλικών συναλλαγών.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένα παράδειγμα για την περαιτέρω κατανόηση της μεθόδου. Η εταιρεία Α είναι ένας εγχώριος κατασκευαστής μηχανισμών ρολογιών ο οποίος πωλεί τα συγκεκριμένα αγαθά στην εταιρεία Β η οποία είναι θυγατρική του και εγκατεστημένη στην αλλοδαπή. Η Α κερδίζει ένα περιθώριο κέρδους 5% επί της κατασκευαστικής της δραστηριότητας. Από την άλλη οι νομικές οντότητες Χ,Υ και Ζ είναι ανεξάρτητες εγχώριες επιχειρήσεις κατασκευής μηχανισμών ρολογιών και πωλούν τα προϊόντα τους σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Οι συγκεκριμένες νομικές οντότητες έχουν διαμορφώσει ένα περιθώριο κέρδους επί της κατασκευαστικής τους δραστηριότητας το οποίο κυμαίνεται από 3% έως 5%. Η κατασκευαστική επιχείρηση Α αντιμετωπίζει τα γενικά, διοικητικά έξοδα σαν λειτουργικά κόστη και ως αποτέλεσμα τα έξοδα αυτά δεν αντανakλώνται στο κόστος πωληθέντων. Από την άλλη πλευρά οι κατασκευαστικές εταιρίες Χ,Υ και Ζ αντιμετωπίζουν τα γενικά, διοικητικά έξοδα σαν λειτουργικά κόστη και ως εκ τούτου περιλαμβάνονται και διαμορφώνουν το κόστος πωληθέντων των προϊόντων αυτών. Επομένως οι νομικές οντότητες Χ,Υ και Ζ θα πρέπει να προβούν σε προσαρμογή του περιθωρίου κέρδους τους έτσι ώστε να είναι λογιστικά συνεπείς.

---

⁴⁹OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

Η παρούσα μέθοδος είναι πιθανόν περισσότερο χρήσιμη όταν:

- Ο παραγωγός ενός αγαθού δεν συνεισφέρει χρήσιμα, ιδιαίτερα ή άυλα περιουσιακά στοιχεία ή όταν δεν επωμίζεται κάποιου είδους ασυνήθιστους κινδύνους και ρίσκα κατά την πραγματοποίηση ελεγχόμενων συναλλαγών,
- Η πραγματοποιηθείσα ελεγχόμενη συναλλαγή αποτελεί την παροχή υπηρεσιών ,για τις οποίες ο προμηθευτής των υπηρεσιών αυτών δεν έχει προσφέρει κάποια πολύτιμα, ιδιαίτερα άυλα περιουσιακά στοιχεία ούτε έχει αναλάβει υψηλά ρίσκα.

Με βάση τον ΟΟΣΑ η παρούσα μέθοδος ενδοομιλικής τιμολόγησης παρομοιάζει με τη μέθοδο της τιμής μεταπώλησης χωρίς να είναι όμως τόσο ευαίσθητη σε θέματα συγκρισιμότητας των αγαθών και πιο επιρρεπής σε επιδράσεις της λειτουργικής συγκρισιμότητας. Επομένως οποιαδήποτε ουσιώδης επίδραση επί του περιθωρίου κέρδους η οποία ανακύπτει ως αποτέλεσμα των διαφορών στις επιτελούμενες λειτουργίες , στους κινδύνους που αναλαμβάνονται και στα περιουσιακά στοιχεία που τίθενται υπό εκμετάλλευση θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως για τον εκμηδενισμό των διαφορών αυτών. Συμπερασματικά η αξιοπιστία της μεθόδου κόστους πλέον περιθωρίου κέρδους στηρίζεται στην συγκρισιμότητα των συναλλαγών που αναλύονται με τις αντίστοιχες συναλλαγές ανάμεσα σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Η ύπαρξη μια διαφοράς η οποία μπορεί να επηρεάσει με ουσιώδη τρόπο την τιμή των ίσων αποστάσεων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με την εκτέλεση μιας σειράς κατάλληλων τροποποιήσεων ώστε να μην υφίσταται πλέον η διαφορά αυτή.

Μέθοδος του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους Συναλλαγής (TNMM)

Η μέθοδος του καθαρού περιθωρίου κέρδους ⁵⁰ παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες ως προς τη λειτουργία του με τη μέθοδο της τιμής μεταπώλησης και τη μέθοδο του κόστους πλέον περιθωρίου κέρδους, χρησιμοποιώντας όμως το καθαρό αντί για το μικτό περιθώριο κέρδους. Η παρούσα μέθοδος στηρίζεται στο καθαρό κέρδος και ελέγχει την συμβατότητα με την αρχή των ίσων αποστάσεων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της σύγκρισης του περιθωρίου κέρδους που πραγματοποιείται κατά την διεξαγωγή παρόμοιων συναλλαγών κάτω από τις ίδιες συνθήκες μεταξύ συνδεδεμένων και ανεξάρτητων νομικών προσώπων. Το περιθώριο κέρδους διαμορφώνεται με βάση το καθαρό κέρδος που θα πρόκυπτε σε συνθήκες που

---

⁵⁰OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

επικρατούν στη ελεύθερη αγορά. Στη συνέχεια αναλύεται ένα παράδειγμα για μια πιο κατανοητή παρουσίαση της μεθόδου του καθαρού περιθωρίου κέρδους συναλλαγής.

Έστω ότι μια εταιρεία θέτει προς πώληση ένα αγαθό μέσω ανεξάρτητων διανομέων σε πέντε κράτη στα οποία δεν έχει ιδρύσει κάποια θυγατρική εταιρεία. Ρόλος των διανομέων είναι η απλή προώθηση των αγαθών στην αγορά. Η νομική αυτή προσωπικότητα έχει ιδρύσει σε ένα κράτος μια θυγατρική εταιρεία. Καθότι η συγκεκριμένη αγορά είναι στρατηγικής σημασίας, η εταιρεία αποφασίζει και επιβάλλει στη θυγατρική της να προβαίνει στη πώληση των εν λόγω αγαθών. Μια παρόμοιας φύσης ανεξάρτητη νομική οντότητα διεκπεραιώνει τη προστιθέμενη λειτουργία της παροχής τεχνικής εξυπηρέτησης στους καταναλωτές, με τις δαπάνες αυτές να περιλαμβάνονται στο κόστος πωληθέντων χωρίς όμως να καθίσταται εφικτή η αναγνώριση τους ξεχωριστά. Λόγω των υφιστάμενων διαφορών που παρατηρούνται τόσο στα προϊόντα όσο και στην αγορά, η χρήση της μεθόδου συγκρίσιμης μη ελεγχόμενης τιμή (CUP) είναι δύσκολο να εφαρμοστεί.

Από την άλλη η μέθοδος της τιμής μεταπώλησης μπορεί να εγείρει θέματα αξιοπιστίας καθότι το περιθώριο κέρδους της ανεξάρτητης νομικής οντότητας θα πρέπει να βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με το αντίστοιχο του συνδεδεμένου νομικού προσώπου, έτσι ώστε να αντανακλάται η πρόσθετη λειτουργία και να συμπεριληφθούν πιθανές μη γνώριμες προστιθέμενες δαπάνες. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα μια πιο κατάλληλη καθώς και αξιόπιστη επιλογή θα ήταν η χρήση των καθαρών περιθωρίων κέρδους ούτως ώστε να εκτιμηθεί ορθά η παρατηρούμενη διαφορά στην ενδοομιλική τιμή, η οποία αντικατοπτρίζει τη διαφορά στη λειτουργία. Ωστόσο η χρήση των καθαρών περιθωρίων κέρδους προϋποθέτει κάτω από τέτοιες συνθήκες την σχολαστική εξέταση της συγκρισιμότητας, καθότι θα μπορούσε να καθίσταται αναξιόπιστη εάν υπάρχουν ουσιώδεις συνέπειες στο καθαρό περιθώριο κέρδους το οποίο μπορεί να προέλθει από την ύπαρξη της επιπρόσθετης λειτουργίας ή λόγω της ύπαρξης διαφορών που επικρατούν στην αγορά. Η μέθοδος του καθαρού περιθωρίου κέρδους συναλλαγής συνίσταται σε περιπτώσεις έλλειψης συγκρίσιμων και αξιόπιστων δεδομένων όπου οι παραδοσιακές μέθοδοι δεν θα απέδιδαν τα κατάλληλα αποτελέσματα για τη διαμόρφωση της κατάλληλης ενδοομιλικής τιμής.

Η μέθοδος του καθαρού περιθωρίου κέρδους επιτρέπει τη χρήση διάφορων δεικτών για τον καθορισμό του επιπέδου κέρδους οι οποίοι στηρίζονται είτε στο λειτουργικό είτε στο μικτό κέρδος. Η χρήση των δεικτών αυτών διαφαίνεται ιδιαιτέρως ωφέλιμη καθότι μέσω αυτών μπορούν να εκτιμηθούν οι διαφορές στα καθαρά κέρδη της συναλλαγής μεταξύ

συνδεδεμένων νομικών προσώπων και στα καθαρά κέρδη που ανακύπτουν από την συναλλαγή μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων. Παραδείγματος χάριν υπάρχει μια εταιρεία Β η οποία προμηθεύει στην αγορά 3 παραπλήσια προϊόντα τα Φ,Χ και Ψ. Το αγαθό Φ παράγεται εντός του ομίλου ενώ τα αγαθά Χ και Ψ προμηθεύονται από ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Το προϊόν Φ παρουσιάζει ετήσιες συνολικές πωλήσεις ύψους 900.000 ευρώ με αντίστοιχο κέρδος 90.000 ευρώ, επομένως το περιθώριο κέρδους διαμορφώνεται στο 10%. Θεωρώντας πως στην παραγωγική διαδικασία ο ίδιος όγκος πόρων χρησιμοποιείται στην πώληση των αγαθών Χ και Ψ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν συγκρίσιμες συναλλαγές. Τα διαμορφωμένα περιθώρια κέρδους των προϊόντων Χ και Ψ είναι 15% και 16% αντίστοιχα. Κατά αυτό τον τρόπο θα μπορούσε να αιτιολογηθεί η προσαρμογή του περιθωρίου κέρδους του αγαθού Φ στο 15 % το οποίο είναι χαμηλότερο από τα δύο ποσοστά κέρδους. Επιπλέον μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ο δείκτης Berry ο οποίος καθορίζεται από το πηλίκο του μικτού περιθωρίου κέρδους προς τις δαπάνες. Για ένα μπορεί ο δείκτης Berry να αποτελέσει ένα κατάλληλο δείκτη της εξέτασης των αναληφθέντων εισοδημάτων από την διεξαγωγή μιας ελεγχόμενης συναλλαγής κρίνεται ως απαραίτητο⁵¹:

- Η αξία της διεξαχθείσας ελεγχόμενης συναλλαγής να είναι σε αναλογία με τα λειτουργικά κόστη,
- Η αξία της διεξαχθείσας ελεγχόμενης συναλλαγής να μην επηρεάζεται με ουσιώδη τρόπο από την αξία των διανεμόμενων αγαθών και,
- Το νομικό πρόσωπο που φορολογείται δεν θα πρέπει αν διεξάγει , στις ελεγχόμενες συναλλαγές, οποιοδήποτε άλλους είδους λειτουργία η οποία θα έπρεπε να ανταμειφθεί εφαρμόζοντας κάποια άλλη μέθοδο ή κάποιον άλλο δείκτη.

Μέθοδος Επιμερισμού Κερδών (PSM)

Η μέθοδος επιμερισμού των κερδών ⁵²αρχικά αναγνωρίζει τα κοινά κέρδη που θα επιμεριστούν στις συνδεδεμένες νομικές οντότητες από τις ελεγχόμενες συναλλαγές στις οποίες τα συνδεδεμένα μέρη έχουν λάβει μέρος. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα κοινά κέρδη θα αποτελούνται από τα συνολικά κέρδη των ελεγχόμενων συναλλαγών. Σε άλλες περιπτώσεις τα κοινά κέρδη θα αντιπροσωπεύουν κάποια υπολειπόμενα κέρδη τα οποία δεν θα είναι

---

⁵¹OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

⁵²OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

εύκολο να εκχωρηθούν σε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη από την εφαρμογή μιας άλλης μεθόδου ενδοομιλικής τιμολόγησης, όπως κέρδη τα οποία δημιουργούνται από χρήσιμα και μοναδικά άυλα περιουσιακά στοιχεία. Είναι φρόνιμο να τονιστεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τα κοινά πραγματοποιηθέντα κέρδη ενδέχεται να αποτελούν ζημίες. Συνήθως η παρούσα μέθοδος τίθεται σε χρήση όταν και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη διαθέτουν άυλα περιουσιακά στοιχεία σημαντικής αξίας.

Στη συνέχεια η μέθοδος επιμερισμού των κερδών επιμερίζει τα κοινά κέρδη μεταξύ των συνδεδεμένων νομικών προσώπων σε μια οικονομικά έγκυρη βάση, κατά τον αντίστοιχο τρόπο που θα αναμενόταν να επιμεριστούν τα κέρδη ανάμεσα σε αυτόνομες οικονομικές οντότητες. Η οικονομικά έγκυρη αυτή βάση είναι δυνατόν να υποστηριχτεί από μια ανεξάρτητη βάση δεδομένων. Τα δεδομένα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την ανεξάρτητη βάση δεδομένων θα πρέπει να αποτιμήσουν το ποσοστό συνεισφοράς του κάθε εμπλεκόμενου νομικού προσώπου στη συναλλαγή, με στόχο ο καταμερισμός των κερδών μεταξύ των δύο εταιρειών να αντιστοιχεί με τον καταμερισμό των κοινών κερδών που θα πραγματοποιούνταν ανάμεσα σε δυο μη συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Ωστόσο συχνά παρατηρείται ότι η συγκεκριμένη βάση κυρίως υποστηρίζει δεδομένα που παράγονται εσωτερικά. Το κατά πόσο τα στοιχεία τα οποία παρέχονται από την εσωτερική βάση δεδομένων θα είναι συναφή εξαρτάται από τις περιστάσεις και τα ισχύοντα δεδομένα της κατάστασης και είναι πιθανό να περιλαμβάνουν, κατανομή κερδών προς το σύνολο των πωλήσεων, δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη, λειτουργικά κόστη, περιουσιακά στοιχεία της συνδεδεμένης νομικής οντότητας.

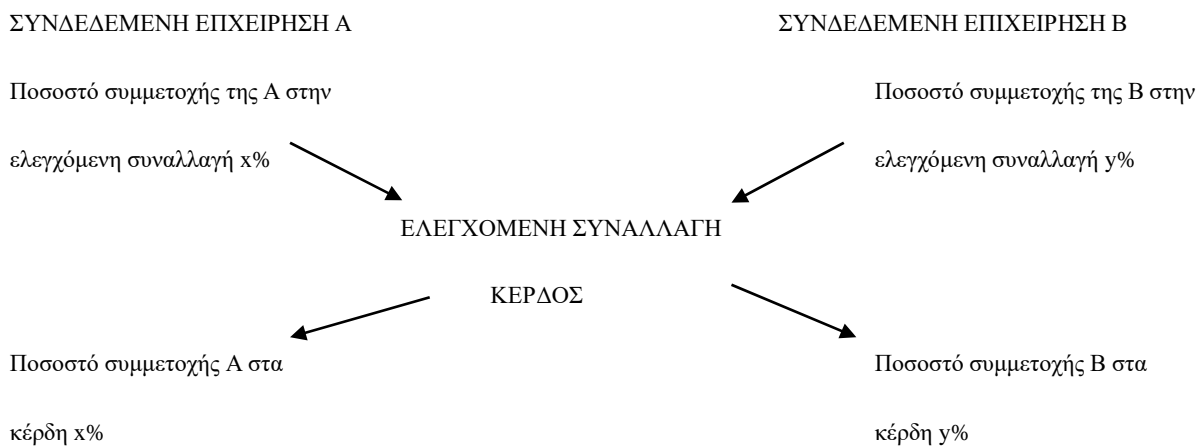
Υφίστανται δύο διαθέσιμες προσεγγίσεις καταμερισμού των κοινών κερδών.

Ανάλυση Συνεισφοράς: Η θεμελιώδης βάση της εν λόγω μεθόδου στηρίζεται στον επιμερισμό των κοινών κερδών, όταν υπάρχουν διαθέσιμα τα δεδομένα από μια ανεξάρτητη βάση δεδομένων ανάμεσα στα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα σαν να επρόκειτο για δύο ανεξάρτητες μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει διαθέσιμη μια ανεξάρτητη βάση δεδομένων ο καταμερισμός των κερδών θα πρέπει να διεξαχθεί με βάση τα ποσοστά συνεισφοράς του κάθε συμβαλλόμενου συνδεδεμένου μέρους, εξετάζοντας τις επιτελούμενες λειτουργίες, τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται και τα αναληφθέντα ρίσκα.

Ανάλυση Επιμερισμού των Υπολειπόμενων Κερδών: Η συγκεκριμένη προσέγγιση αποτελείται από δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο μετά τον υπολογισμό του κοινού κέρδους το

επαρκές κέρδος επιμερίζεται ανάμεσα στα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα σύμφωνα με τις επιτελούμενες δραστηριότητες, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αντικατοπτρίζονται οι επιτελούμενες δραστηριότητες κάθε συνδεδεμένου νομικού προσώπου. Το εν λόγω κέρδος μπορεί να υπολογιστεί είτε με τη χρήση των παραδοσιακών μεθόδων ενδοομιλικής τιμολόγησης είτε με την εφαρμογή της μεθόδου του καθαρού περιθωρίου κέρδους συναλλαγής (TNMM). Στο δεύτερο στάδιο το κέρδος θα κατανεμηθεί μεταξύ των συνδεδεμένων επιχειρήσεων σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες και τα δεδομένα της συναλλαγής. Ο επιμερισμός του κέρδους στο παρόν στάδιο αντανακλά την εφαρμογή ορισμένων μοναδικών και χρήσιμων περιουσιακών στοιχείων.

Παρακάτω παρατίθεται ένα παράδειγμα της μεθόδου επιμερισμού των κερδών.

Σχήμα 4.3 Παράδειγμα μεθόδου επιμερισμού κερδών⁵³.

Πηγή: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα των Μεθόδων Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

⁵³<https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>

Κάθε μια από τις μεθόδους ενδοομιλικής τιμολόγησης παρουσιάζει ορισμένα πλεονεκτήματα καθώς και μειονεκτήματα, παρακάτω αναλύονται τα δεδομένα αυτά για κάθε μια μέθοδο ξεχωριστά⁵⁴.

- Μέθοδος Συγκρίσιμης μη Ελεγχόμενης Τιμής: Εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία για συγκρίσιμες μη ελεγχόμενες συναλλαγές η παρούσα μέθοδος είναι η πιο αξιόπιστη για την τήρηση της αρχής των ίσων αποστάσεων. Το μειονέκτημα της παρούσας μεθόδου είναι η συνήθης δυσκολία εύρεσης τέτοιων συγκρίσιμων μη ελεγχόμενων συναλλαγών.
- Μέθοδος της Τιμής Μεταπώλησης: Η μέθοδος αυτή είναι πιθανώς πιο χρήσιμη όταν εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις των οποίων ο τομέας δραστηριοποίησης είναι εμπορικές δραστηριότητες ή η παροχή υπηρεσιών μάρκετινγκ.
- Μέθοδος Κόστους πλέον Περιθωρίου Κέρδους: Η παρούσα μέθοδος είναι πιο ενδεδειγμένη κατά την διεκπεραίωση συναλλαγών που αφορούν ημικατεργασμένα αγαθά μεταξύ συνδεδεμένων μερών, την παροχή υπηρεσιών ή όταν συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα έχουν συνάψει μια κοινοπραξία. Το μειονέκτημα της συγκεκριμένης μεθόδου αποτελεί η δυσκολία ορθού καθορισμού των δαπανών. Παρότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι σε θέση να καλύπτουν τα έξοδα τους εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές, τα κόστη αυτά μπορεί να μην αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα ενός κατάλληλου κέρδους σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Ενώ μια πληθώρα εταιριών ωθούνται λόγω του ανταγωνισμού να ελαττώσουν τις τιμές τους, με την πηγή αναφοράς να αποτελεί το κόστος παραγωγής ή παροχής των αγαθών και υπηρεσιών αντίστοιχα, σε άλλες περιπτώσεις δεν υφίσταται κάποια ευδιάκριτη σύνδεση μεταξύ των συνολικών δαπανών και της αγοραίας αξίας.
- Μέθοδος του Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους Συναλλαγής: Ένα ισχυρό πλεονέκτημα της μεθόδου του καθαρού περιθωρίου κέρδους συναλλαγής είναι ότι οι δείκτες καθαρών κερδών δεν παρουσιάζουν μεγάλη ευαισθησία από πιθανές διαφορές στις συναλλαγές και επίσης ενδέχεται να είναι πιο ανεκτικοί σε λειτουργικές διαφορές ανάμεσα σε ελεγχόμενες και ανεξάρτητες συναλλαγές. Εν συνεχεία ένα άλλο προτέρημα αυτής της μεθόδου είναι, όπως στην περίπτωση κάθε μονόπλευρης μεθόδου, η εξέταση ενός χρηματοοικονομικού δείκτη για ένα μόνο από τα

---

⁵⁴OECD (2017), “*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*”, OECD Publishing, Paris

συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Αυτό μπορεί να αποβεί ιδιαίτερος χρήσιμο στη περίπτωση που ένα από τα συμβαλλόμενα νομικά πρόσωπα έχει ιδιαίτερα πολύπλοκη λειτουργία. Ωστόσο η παρούσα μέθοδος παρουσιάζει και ορισμένα μειονεκτήματα όπως ο δείκτης καθαρών κερδών της φορολογούμενης νομικής οντότητας να επηρεάζεται από ορισμένους παράγοντες οι οποίοι θα μπορούσαν να έχουν ελάχιστη, έμμεση ή και απολύτως καμία επίδραση στις τιμές ή στο μικτό περιθώριο κέρδους ανάμεσα σε μη συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Επιπροσθέτως η εφαρμογή της αρχής των ίσων αποστάσεων προϋποθέτει την ύπαρξη στοιχείων για μη ελεγχόμενες συναλλαγές, τα δεδομένα όμως αυτά μπορεί να μην είναι διαθέσιμα την περίοδο διεξαγωγής της συναλλαγής μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων. Το γεγονός αυτό καθιστά ιδιαίτερος δύσκολη την εφαρμογή της παρούσας μεθόδου για την εν λόγω συναλλαγή. Τέλος μπορεί να παρουσιάζονται δυσκολίες κατά τον προσδιορισμό μιας αντίστοιχα κατάλληλης τροποποίησης κατά την χρήση αυτής της μεθόδου.

- Μέθοδος Επιμερισμού των Κερδών: Το κύριο προτέρημα της μεθόδου αυτής είναι ότι προσφέρει μια λύση για ιδιαίτερα ενοποιημένες επιχειρήσεις για τις οποίες μια μονόπλευρη μέθοδος δε θα ήταν κατάλληλη. Επίσης η μέθοδος αυτή μπορεί να φανεί ιδιαίτερος χρήσιμη σε περιπτώσεις που τα συμμετέχοντα νομικά πρόσωπα σε μια συναλλαγή συνεισφέρουν χρήσιμα και μοναδικά στοιχεία στη συναλλαγή, διότι τα συμμετέχοντα πρόσωπα μπορεί να επιθυμούν τον επιμερισμό των κερδών σύμφωνα με το αντίστοιχο ποσοστό συνεισφοράς του κάθε συνδεδεμένου προσώπου και συμπερασματικά μια αμφίπλευρη μέθοδος να είναι καταλληλότερη από μια μονόπλευρη στη προκειμένη κατάσταση. Από την άλλη πλευρά η μέθοδος αυτή δε θα εφαρμόζονταν σε περιπτώσεις που ένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη διεξάγει μόνο απλές λειτουργίες. Ακόμη ένα πλεονέκτημα της μεθόδου είναι η ευελιξία που παρέχει αναλογιζόμενη συγκριμένες και πιθανώς ιδιαίτερες συνθήκες καθώς και γεγονότα της συνδεδεμένης επιχείρησης τα οποία δεν υπάρχουν σε αυτόνομες εταιρίες, ενώ παράλληλα συνεχίζει να συμβαδίζει με την αρχή των ίσων αποστάσεων σε βαθμό που αντικατοπτρίζει την αντίδραση αυτόνομων νομικών προσώπων αντιμέτωπων με αντίστοιχες συνθήκες. Ένα πρόσθετο πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι ότι κατά τη διεξαγωγή μιας ελεγχόμενης συναλλαγής μεταξύ συνδεδεμένων νομικών προσώπων η πιθανότητα κάθε συναλλασσόμενο πρόσωπο να απομείνει με ένα ακραία μη προβλέψιμο κέρδος είναι ουσιαστικά αβάσιμη. Ωστόσο η μέθοδος επιμερισμού των κερδών έχει και μειονεκτήματα. Η μέθοδος μπορεί να αρχικά να εμφανίζεται προσιτή τόσο στα νομικά πρόσωπα που φορολογούνται όσο και στις φορολογικές

αρχές καθότι στηρίζεται σε δεδομένα που αφορούν ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα. Ωστόσο τόσο τα συνδεδεμένα μέρη όσο και οι φορολογικές αρχές είναι πιθανό να δυσκολεύονται στην αξιολόγηση από ξένες συνδεδεμένες νομικές οντότητες, ιδίως όταν η συνδεδεμένη νομική οντότητα είναι η μητρική αντί για μια θυγατρική της εταιρείας. Επομένως καθίσταται δύσκολος ο υπολογισμός των συλλογικών εσόδων και δαπανών για όλα τα συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα που λαμβάνουν μέρος στην ελεγχόμενη συναλλαγή.

Συμφωνίες Προκαθορισμένης Τιμολόγησης (APAs)

Όπως έχει αναφερθεί σε και προηγούμενο κεφάλαιο με βάση την παράγραφο 4.134 των οδηγιών του ΟΟΣΑ (OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017⁵⁵) η Συμφωνία Προκαθορισμένης Τιμολόγησης “αποτελεί ένα διακανονισμό που προσδιορίζει ,εκ των προτέρων για ελεγχόμενες συναλλαγές, ένα κατάλληλο σύνολο κριτηρίων (π.χ. μέθοδος τεκμηρίωσης ,συγκριτικά στοιχεία και κατάλληλες ως προς τη συγκρισιμότητα προσαρμογές κλπ.) για τον καθορισμό της ενδοομιλικής τιμολόγησης για τις συγκριμένες συναλλαγές που έλαβαν χώρα εντός ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. Στόχος της παρούσας συμφωνίας δεν είναι ο προσδιορισμός καθορισμένων ελεγχόμενων τιμών ή περιθωρίων κέρδους αλλά η επίτευξη μιας συμφωνίας ανάμεσα σε μια νομική οντότητα και την εκάστοτε εγχώρια φορολογική αρχή επί ενός κοινά αποδεκτού πλαισίου διεξαγωγής ενδοομιλικών συναλλαγών. Η συμφωνία προκαθορισμένης τιμολόγησης παρέχει ένα πλαίσιο διεξαγωγής των ενδοομιλικών συναλλαγών ώστε οι πολυεθνικές επιχειρήσεις να μη δρουν ανεξέλεγκτα και να επιβλέπεται η υιοθετούμενη ενδοομιλική στρατηγική τους και ο καθορισμός των ενδοομιλικών τιμών από τις εγχώριες φορολογικές αρχές. Επομένως η ΣΠΤ είναι μια κατάλληλη συμφωνία η οποία εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των πολυεθνικών ομίλων με τη φορολογική νομοθεσία.

Η χρήση αυτών των συμφωνιών παρέχει μια πληθώρα ωφελειών όπως η μείωση του επιπέδου κινδύνου που σχετίζεται με την αξιολόγηση του κέρδους των φορολογούμενων νομικών προσώπων, η παροχή χρήσιμων δεδομένων που περιγράφουν το κλάδο

---

⁵⁵OECD (2017), “OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017”, OECD Publishing, Paris

δραστηριοποίησης των πολυεθνικών ομίλων στις αρμόδιες φορολογικές αρχές καθώς και η επίτευξη είσπραξης μελλοντικών φορολογικών εσόδων. Η ΣΠΤ μπορούν να βοηθήσουν τις φορολογούμενες επιχειρήσεις να προβλέψουν με καλύτερο τρόπο τη φορολογική μεταχείριση στο πλαίσιο των διεθνών συναλλαγών. Επίσης προσφέρουν τη δυνατότητα συνεργασίας σε ένα “ φιλικό πλαίσιο” ανάμεσα στις φορολογικές αρχές και τις φορολογούμενες νομικές οντότητες καθώς και να αποτρέψουν χρονοβόρες και κοστοβόρες διαδικασίες που αφορούν την εξέταση σοβαρών θεμάτων ενδοομιλικής τιμολόγησης. Τέλος η διμερής ή πολυμερής ΣΠΤ ανάμεσα σε κράτη πρακτικά οδηγούν στην μείωση ή εκμηδένιση της διπλής ή μηδενικής φορολόγησης των νομικών προσώπων.

Ελαχιστοποίηση Φορολόγησης και Ενδοομιλικές Συναλλαγές

Συνήθης πρακτική των πολυεθνικών επιχειρήσεων αποτελεί η μεταφορά των κερδών τους σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς με στόχο την ελαχιστοποίηση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Ένας πιθανός τρόπος μετάθεσης των κερδών ανάμεσα στα κράτη είναι η υποτιμολόγηση των πωλούμενων αγαθών σε θυγατρικές που δραστηριοποιούνται σε κράτη με χαμηλή φορολόγηση και η υπερτιμολόγηση των πωλούμενων αγαθών από τις θυγατρικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε κράτη με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Μια τέτοια στρατηγική υποδηλώνει ότι οι ενδοεταιρικές ροές συναλλαγών των θυγατρικών σε κράτη με χαμηλή φορολογία θα πρέπει να είναι σε χαμηλό επίπεδο σε σύγκριση με τις ενδοεταιρικές ροές συναλλαγών των θυγατρικών σε κράτη με υψηλή φορολογία. Ο Horst(1971)⁵⁶παρήγαγε ένα απλό μοντέλο το οποίο παρουσιάζει τον τρόπο καθορισμού των ενδοομιλικών τιμών από τις πολυεθνικές νομικές οντότητες με στόχο την μεγιστοποίηση των μετά φόρων κερδών τους. Το συγκεκριμένο μοντέλο εξετάζει μια μονοπωλιακή επιχείρηση η οποία πωλεί τα αγαθά που παράγει σε δύο κράτη ταυτοχρόνως. Τα πραγματοποιηθέντα κέρδη μετά φόρων και στα δύο κράτη είναι ίσα με τα έσοδα πλέον ενός ποσού, το οποίο αντικατοπτρίζει την επίδραση της ενδοομιλικής συναλλαγής. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η νομική οντότητα επιλέγει ανάμεσα στην υψηλότερη και τη χαμηλότερη δυνατή ενδοομιλική

---

⁵⁶Clausing, Kimberly A. "The impact of transfer pricing on intrafirm trade." *International taxation and multinational activity*. University of Chicago Press, 2000. 173-200.; Horst, T. (1971). The theory of the multinational firm: Optimal behavior under different tariff and tax rates. *Journal of Political Economy*, 79(5), 1059-1072.

τιμή, ανάλογα με τη διαφοροποίηση στους φορολογικούς συντελεστές της εισαγωγικής και εξαγωγικής χώρας με την προσθήκη ενός δασμού.

Οι Eden(1985) και Diewert(1985)⁵⁷ έχουν αποδείξει πως τέτοιου είδους ενδοομιλικές τιμολογήσεις μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο ενδοεταιρικό εμπόριο. Ο Kant(1990,1995)⁵⁸ ανέπτυξε τα αναφερθέντα δεδομένα, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της ενδοομιλικής τιμολόγησης στις διεξαχθείσες συναλλαγές εντός του ιδίου ομίλου επιχειρήσεων καθώς και στα φορολογικά έσοδα των κρατών. Το μοντέλο του 1990 ενσωματώνει στην ανάλυση του κυρώσεις που σχετίζονται με την ενδοομιλική τιμολόγηση και τη μερική ιδιοκτησία ενός νομικού προσώπου. Η ύπαρξη των κυρώσεων υποδηλώνει την ύπαρξη μιας σχέσης όπου η ιδανική ενδοομιλική τιμή αντισταθμίζεται από την πιθανότητα επιβολής μιας κύρωσης, οδηγώντας στην εύρεση μιας τιμής η οποία είναι η πιο συμβατή με την αρχή των ίσων αποστάσεων σε σύγκριση με την ιδανική τιμή που θα εφαρμόζονταν για την επίτευξη των καλύτερων δυνατών κερδών. Η μερική ιδιοκτησία συνίσταται στην κατοχή ενός μέρους μιας θυγατρικής εταιρείας η οποία μπορεί να ωθήσει την νομική οντότητα να μεταφέρει τα κέρδη της στη μητρική. Το μοντέλο του Kant(1995) επεκτείνει την ανάλυση περιλαμβάνοντας την επίδραση της χρονικής μετάθεσης των μη επαναπατριζόμενων ξένων κερδών στις ενδοεταιρικές συναλλαγές και ανακαλύπτει ότι τόσο η χρονική μετάθεση όσο και η μερική ιδιοκτησία μπορούν να οδηγήσουν σε καταστάσεις όπου το ενδοεταιρικό εμπόριο παρουσιάζεται αλλοιωμένο, σε τέτοιο βαθμό που οι εξαγωγές διεξάγονται στο κράτος με το υψηλότερο οριακό κόστος.

Ακολουθώντας το μοντέλο των Horst(1971) και Kant(1995) η Clausing(2000)⁵⁹ δημιουργεί ένα απλό μοντέλο. Το μοντέλο αυτό υποθέτει μια πολυεθνική νομική οντότητα η οποία δραστηριοποιείται σε δύο κράτη και παράγει και θέτει προς πώληση αγαθά και στα δύο κράτη. Ένα μέρος της παραγωγής της το εξάγει από την χώρα 1 που εκείνη δραστηριοποιείται στη χώρα 2 που είναι εγκατεστημένη η θυγατρική της στην οποία

---

⁵⁷Clausing, Kimberly A. "The impact of transfer pricing on intrafirm trade." *International taxation and multinational activity*. University of Chicago Press, 2000. 173-200; Diewert, W. Erwin. 1985. Transfer pricing and economic efficiency. In *Multinationals and transfer pricing*, ed. Lorraine Eden and Alan Rugman, 47-81. New York: St. Martin's Press.

⁵⁸Kant, Chander. "Minority ownership, deferral, perverse intrafirm trade and tariffs." *International Economic Journal* 9.1 (1995): 19-37. - Kant, Chander. "Multinational firms and government revenues." *Journal of Public Economics* 42.2 (1990): 135-147.

⁵⁹Clausing, Kimberly A. "The impact of transfer pricing on intrafirm trade." *International taxation and multinational activity*. University of Chicago Press, 2000. 173-200.

κατέχει όλα τα δικαιώματα ιδιοκτησίας. Τα λειτουργικά κέρδη των νομικών προσώπων στα δύο κράτη παρατίθενται παρακάτω:

$$1. \pi_1 = R_1(S_1) - C_1(S_1 + m) + pm$$

$$2. \pi_2 = R_2(S_2) - C_2(S_2 - m) - pm$$

Όπου, π_1 = τα κέρδη στη χώρα 1, R_1 = τα έσοδα, S_1 = οι πωλήσεις, C_1 = κόστη παραγωγής. Η παραγωγή περιλαμβάνει τόσο τα αγαθά που πωλούνται στη χώρα 1 όσο και αυτά που έχουν εξαχθεί στη θυγατρική που είναι εγκατεστημένη στη χώρα 2 (m). Η τιμή στην οποία τα παραγόμενα αγαθά έχουν εξαχθεί στη θυγατρική είναι ίση με (p). Έστω ότι ο φορολογικός συντελεστής στη χώρα 1 είναι t_1 και είναι υψηλότερος από το φορολογικό συντελεστή στο εξωτερικό ($t_1 > t_2$). Έστω ότι ο ισχύων φορολογικός συντελεστής στη χώρα που είναι εγκατεστημένη η θυγατρική είναι (t^e).

$$3. t^e_2 = t_2 + (t_1 - t_2)f$$

Το καθαρό λειτουργικό κέρδος της εταιρείας σε παγκόσμιο επίπεδο είναι

$$4. \pi = (1 - t_1)\pi_1 + (1 - t^e_2)\pi_2$$

Για να γίνει αντιληπτός ο τρόπος καθορισμού της ενδοομιλικής τιμής από την νομική οντότητα με στόχο την μεγιστοποίηση των καθαρών της κερδών χρησιμοποιείται η πρώτη παράγωγος της σχέσης 4 ως προς την ενδοομιλική τιμή (p).

$$5. \pi_p = (1 - t_1)m - (1 - t^e_2)m$$

Αντικαθίσταται ο όρος t^e_2 στην σχέση 5 με την εξίσωση 3 και λαμβάνουμε την εξής σχέση:

$$6. \pi_p = -(t_1 - t_2)(1 - f)m$$

Επομένως εάν ισχύει η σχέση $t_1 > t_2$ η σχέση 6 υποδηλώνει ότι τα καθαρά κέρδη της εταιρείας μειώνονται. Ως εκ τούτου οι νομικές οντότητες για να μετακινήσουν τα κέρδη τους σε κράτη με χαμηλά επίπεδα φορολογίας υποτιμολογούν την αξία των αγαθών που εξάγουν σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Το πόρισμα αυτή της ανάλυσης υποδεικνύει πως σε περιπτώσεις όπου η φορολογία είναι χαμηλότερη στη χώρα που είναι εγκατεστημένη η θυγατρική και στην οποία εξάγονται ορισμένα αγαθά, η εξαγωγική επιχείρηση θα διαμορφώσει την ενδοομιλική τιμή στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο. Ωστόσο

σύμφωνα με τον Kant(1990) θα πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο παράγοντες. Κατά πρώτον η ύπαρξη κυρώσεων που σχετίζονται με την ενδοομιλική τιμολόγηση επηρεάζει άμεσα τον καθορισμό της ενδοομιλικής τιμής από την επιχείρηση. Η επιχείρηση θα προβεί στον καθορισμό μιας ενδοομιλικής τιμής η οποία να εξισορροπεί το αποκτηθέν όφελος από τη μεταφορά των κερδών με την πιθανότητα επιβολής ενός προστίμου εφόσον θεωρεί ότι μια ενδοομιλική τιμή η οποία δεν είναι συμβαδίζει με την αρχή των ίσων αποστάσεων είναι πιθανό να οδηγήσει στην επιβολή κυρώσεων. Κατά δεύτερον οι θυγατρικές νομικές οντότητες είναι πιθανό να μην ανήκουν εξ ολοκλήρου σε ένα νομικό πρόσωπο, το οποίο παρέχει ένα επιπρόσθετο κίνητρο στις επιχειρήσεις να μεταθέσουν τα κέρδη τους, καθώς το νομικό πρόσωπο μπορεί να επιλέξει την υπερτιμολόγηση των αγαθών που αποστέλλονται στη θυγατρική ώστε να μεταθέσει στη συνέχεια τα πραγματοποιηθέντα κέρδη σε οντότητες που ελέγχονται και κατέχονται εξ ολοκλήρου από αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΊΣΩΝ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ

Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύεται η επίδραση της ενδοομιλικής τιμολόγησης, της αρχής των ίσων αποστάσεων και των κανονιστικών πλαισίων που διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές σύμφωνα με τη μελέτη του Yao Jen-Te στο βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, παρατίθενται τα πορίσματα της μελέτης του και τονίζεται η επίδραση των κανονιστικών πλαισίων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις και στην οικονομία ως σύνολο καθώς και η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των κανονισμών αυτών στην αποφυγή διαφυγόντων φορολογικών εσόδων και κεφαλαίων.

Γενικό Πλαίσιο

Η έλευση της παγκοσμιοποίησης έχει οδηγήσει στη γέννηση ενός μεγάλου αριθμού πολυεθνικών επιχειρήσεων. Η δημιουργία αυτών των πολυεθνικών ομίλων έχει ως αποτέλεσμα αυξήσει τον αριθμό των διασυνοριακών συναλλαγών μεταξύ της μητρικής με τις θυγατρικές της ή με συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα. Συχνά οι πολυεθνικές έχουν κατηγορηθεί για τη χρήση των ενδοομιλικών συναλλαγών που διεξάγουν με στόχο τη μεταφορά των πραγματοποιηθέντων κερδών τους σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Τα κράτη για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις που επέρχονται στα φορολογικά τους έσοδα λόγω της εφαρμογής των ενδοομιλικών συναλλαγών έχουν υιοθετήσει μια σειρά κανόνων που διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές. Ένας από τους τρόπους έλεγχου των ενδοομιλικών συναλλαγών είναι η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων (Arm's Length Principle). Η αρχή αυτή έχει σχέση με μία μη ελεγχόμενη συναλλαγή της οποίας η τιμή καθορίζεται με

δίκαιο και μη χειραγωγίσιμο τρόπο στην οποία τα συμβαλλόμενα μέρη αποτελούν ανεξάρτητες νομικές οντότητες. Εάν οι αρμόδιες φορολογικές αρχές ενός κράτους διαπιστώσουν ότι η επιλεχθείσα ενδοομιλική τιμή μιας συναλλαγής δεν είναι συμβατή με την αρχή των ίσων αποστάσεων, τότε θα προβούν στην κατάλληλη προσαρμογή της εν λόγω τιμής (Ernest&Young 2010).⁶⁰ Ο ΟΟΣΑ παρέχει μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την ενδοομιλική τιμολόγηση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και τις φορολογικές αρχές ώστε να διαμορφώσουν ένα κανονιστικό πλαίσιο χρήσιμο και για τους δύο.

Καθότι οι πολυεθνικοί όμιλοι συχνά διεξάγουν διασυνοριακές συναλλαγές αντιμετωπίζουν διαφορετική φορολογική μεταχείριση στα εκάστοτε κράτη που δραστηριοποιούνται με αποτέλεσμα πληθώρα αυτών να χρησιμοποιούν τις ενδοομιλικές συναλλαγές με στόχο να μεταφέρουν τα κέρδη τους σε χώρες ,με χαμηλούς συντελεστές φορολογίας. Η σχετιζόμενη με την ενδοομιλική τιμολόγηση βιβλιογραφία στηρίζεται σε δύο βασικές υποθέσεις:

1. Η επιλογή του ύψους παραγωγής και της αγοραίας αξίας πραγματοποιείται χωρίς καμία ουσιώδη εξέταση της γεωγραφικής περιοχής δραστηριοποίησης της πολυεθνικής νομικής οντότητας,
2. Η πολυεθνική εταιρεία δραστηριοποιείται κάτω από συνθήκες μονοπωλίου στις τοπικές αγορές.

Ωστόσο με βάση τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία οι πολυεθνικοί όμιλοι επιχειρήσεων αναθέτουν το ύψος της παραγωγής και την τιμολόγηση των αγαθών στις θυγατρικές τους με βάση συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών όπου δραστηριοποιούνται. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία η πολυεθνική επιχείρηση θεωρείται να κατέχει τις κατάλληλες ικανότητες να επωφεληθεί του μονοπωλιακού καθεστώσ αυξάνοντας τα έσοδα της λόγω της έλλειψης ανταγωνισμού. Όμως σύμφωνα με τα δεδομένα που επικρατούν στην αγορά η πολυεθνική αντιμετωπίζει ολιγοπωλιακό ανταγωνισμό. Οι συνθήκες αυτές οδηγούν τις πολυεθνικές στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής ανταγωνισμού η οποία λαμβάνει υπόψη την ύπαρξη εγχώριων αντιπάλων. Συνήθως η ανάπτυξη τέτοιου είδους στρατηγικών παραβλέπεται από τη διεθνή βιβλιογραφία. Οι Schjelderup και Sogard(1997)

---

⁶⁰ Ernst & Young International Ltd. (2010). Global Transfer Pricing Survey.

και Nielsen, Raimondos - Moller, και Schjelderup (2003) ⁶¹παρουσιάζουν ότι κάτω από συνθήκες ολιγοπωλίου η ενδοομιλική τιμολόγηση μπορεί να αποτελέσει ένα κρίσιμης σημασίας εργαλείο για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις κατά την ανάθεση προσδιορισμού του ύψους των τιμών και της παραγωγής στις θυγατρικές τους. Οι Alles και Datar (1998) ⁶², Gabrielsen και Scjelderup(1999) ⁶³και Zhao (2000) ⁶⁴εξετάζουν σε συνθήκες αποκεντρωμένου ολιγοπωλίου την επίδραση που επέρχεται ως απόρροια της ενδοομιλικής τιμολόγησης. Ωστόσο στις περισσότερες των περιπτώσεων η αρχή των ίσων αποστάσεων συνοδεύεται από την υπόθεση ύπαρξης συνθηκών τέλει ανταγωνισμού στις αγορές, η υπόθεση αυτή σαφώς μειώνει σε σημαντικό βαθμό τις τιμολογιακές πολιτικές που είναι σε θέση η εκάστοτε πολυεθνική επιχείρηση να υιοθετήσει, με αποτέλεσμα αυτό να επιδρά άμεσα με αρνητικό τρόπο στα κέρδη που πραγματοποιεί μια πολυεθνική σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πιθανή αυτή αρνητική επίδραση στα παγκόσμια κέρδη της πολυεθνικής μπορεί ως εκ τούτου να περιορίσει σημαντικά τα φορολογικά έσοδα των κρατών.

Η παρούσα μελέτη του Yao Jen-Te(2013)⁶⁵αναλύει κατά πόσο τα κίνητρα των πολυεθνικών επιχειρήσεων να εγκαταστήσουν θυγατρικές σε άλλες αγορές επηρεάζονται από την θέσπιση της αρχής των ίσων αποστάσεων και εάν η επίδραση αυτή έχει κάποιο αντίκτυπο και στα φορολογικά έσοδα των κρατών. Εξετάζει ένα μοντέλο στο οποίο οι νομικές οντότητες έρχονται αντιμέτωπες με τον εγχώριο – τοπικό ανταγωνισμό και την επιρροή του φορολογικού καθεστώτος.

Εξέταση Μελέτης του Jen-Te Yao

---

⁶¹Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.;Nielsen, S. B., Raimondos-Moller, P., & Schjelderup, G. (2003). Formula apportionment and transfer pricing under oligopolistic competition. *Journal of Public Economic Theory*, 5, 419–437.

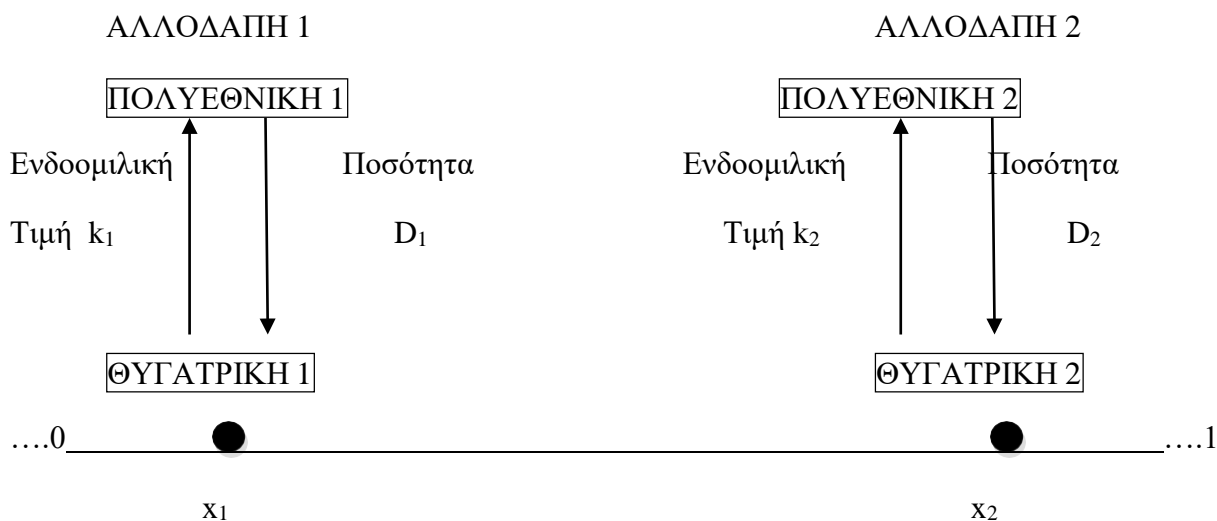
⁶²Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.; Alles, A., & Datar, D. (1998). Strategic transfer pricing. *Management Science*, 44(4), 451–461.

⁶³Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.;Gabrielsen, T., & Schjelderup, G. (1999). Transfer pricing and ownership structure. *Scandinavian Journal of Economics*, 101(4),673–688.

⁶⁴Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.; Zhao, L. (2000). Decentralization and transfer pricing under oligopoly. *Southern Economic Journal*, 67(2), 414–426

⁶⁵Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.

Ο Jen-Te Yao(2013)αναπτύσσει το εξής μοντέλο στο οποίο υποθέτει την ύπαρξη δύο πολυεθνικών επιχειρήσεων οι οποίες είναι και οι δύο εγκατεστημένες στην αλλοδαπή i όπου $i=1,2$. Κάθε μία από τις πολυεθνικές ιδρύει μια θυγατρική εταιρεία στην αλλοδαπή 1 και 2 αντίστοιχα όπου και οι πολυεθνικές έχουν εγκατασταθεί και στη συνέχεια ανταγωνίζονται η μια την άλλη στη πώληση ενός ομοιογενούς τελικού αγαθού. Η παραγωγή του τελικού αγαθού από τις θυγατρικές νομικές οντότητες χαρακτηρίζεται από σταθερές αποδόσεις όπου μια μονάδα πρώτης ύλης απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας τελικού προϊόντος. Οι πρώτες ύλες είναι ομοιογενής και η ενδοομιλική τιμή τους είναι γνωστή στις πολυεθνικές εταιρίες. Η τελική αγορά του προϊόντος τίθεται επί της γραμμής που παρουσιάζεται στο σχήμα η οποία κυμαίνεται από το μηδέν έως το ένα. Οι καταναλωτές είναι ομοιόμορφα κατανομημένοι ανάμεσα στο διάστημα $[0,1]$ και αγοράζουν μία μονάδα από το φθηνότερο αγαθό από τις θυγατρικές. Η θυγατρική i είναι εγκατεστημένη στο x_i όπου $i=1,2$ με το $x_1 \leq x_2$. Αυτό συνεπάγεται ότι οι θυγατρικές μπορούν να εγκατασταθούν και εκτός του διαστήματος $[0,1]$. Τα κεντρικά της κάθε πολυεθνικής είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του τόπου εγκατάστασης της θυγατρικής και της ενδοομιλικής τιμής και αναθέτουν τη τιμολόγηση του τελικού προϊόντος στη θυγατρική.

Σχήμα 5.1 Μοντέλο Διεξαγωγής Ενδοομιλικών Συναλλαγών

Πηγή : Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.

Στη συνέχεια ο Jen-Te Yao υποθέτει ότι η πολυεθνική παράγει την ενδιάμεση πρώτη ύλη με το ίδιο αμετάβλητο οριακό κόστος ίσο με (m) και για λόγους ευκολίας τα σταθερά κόστη θεωρούνται μηδενικά. Η πολυεθνική πουλά τις ενδιάμεσες πρώτες ύλης στην αντίστοιχη θυγατρική της οι οποίες πωλήσεις τιμολογούνται ενδοομιλικά με την ενδοομιλική τιμή να είναι ίση με k_i καθώς και στην εξωτερική αγορά με τις πωλήσεις αυτές να τιμολογούνται με βάση τα οριακά κόστη παραγωγής των πρώτων υλών. Με D_i συμβολίζεται το ύψος των πωλήσεων της θυγατρικής i στη τελική αγορά. Επομένως τα κέρδη της κάθε πολυεθνικής i από την ενδοομιλική συναλλαγή με την αντίστοιχη θυγατρική είναι ίσα με π_i^Z .

$$1. \pi_i^Z = (k_i - m)D_i, i=1,2$$

Τα πραγματοποιηθέντα κέρδη της εκάστοτε θυγατρικής υπολογίζονται από την παρακάτω εξίσωση.

$$2. \pi_i^L = (p_i - k_i - c_i)D_i, i=1,2$$

Όπου το p_i είναι η τιμή που καθορίζεται από την θυγατρική και είναι η ίδια για όλες τις εξαγωγές που διεξάγει, το c_i είναι το οριακό κόστος παραγωγής και το ανά μονάδα κόστος παραγωγής είναι ίσο με το άθροισμα (k_i+c_i) . Τα παγκόσμια κέρδη της πολυεθνικής απαρτίζονται από τα κέρδη που πραγματοποιεί η θυγατρική π_i^L και τα κέρδη που πραγματοποιεί από τις ενδοομιλικές συναλλαγές π_i^Z .

$$3. \Pi_i^g = \pi_i^Z + (1 - t)\pi_i^L$$

Όπου (t) είναι ο φορολογικός συντελεστής που επιβάλλεται στα κέρδη της θυγατρικής και παίρνει τιμές από 0 έως και 1. Στη συνέχεια ο Yao περιλαμβάνει στην ανάλυση του μια σειρά υποθέσεων. Αρχικά καμία εταιρεία δεν φέρει ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης από τις φορολογικές αρχές, η συναλλαγματική ισοτιμία είναι 1:1 και δεν υφίσταται κάποιο κανονιστικό πλαίσιο για την αγορά συναλλάγματος και λόγω αυτού οι πολυεθνικές είναι σε θέση να αποκομίσουν τα κέρδη των θυγατρικών τους άμεσα. Στη συνέχεια υποθέτει τη παραγωγική ικανότητα της θυγατρικής 1 να είναι υψηλότερη από αυτή της 2 και ως αποτέλεσμα η 1 έχει χαμηλότερο οριακό κόστος παραγωγής, $c_1 \leq c_2$. Τα οριακά κόστη παραγωγής δεν θα πρέπει να διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό ώστε να μην εκτοπίσει μια θυγατρική την άλλη από την αγορά. Επομένως για να διασφαλιστεί ότι $D_1^L < 1$ σε κατάσταση ισορροπίας, χρησιμοποιείται η εξής υπόθεση.

$$\text{Υπόθεση1 : } (c_2 - c_1) < [(5 + 4t)^2] / 4.$$

Τα μεταφορικά έξοδα θεωρούνται μοναδιαία χωρίς η υπόθεση αυτή να έχει κάποιο αντίκτυπο στα αποτελέσματα της ανάλυσης. Κάθε καταναλωτής αγοράζει μια μονάδα προϊόντος στη καλύτερη δυνατή τιμή, με $\bar{x}$ αναπαρίσταται η θέση του καταναλωτή καθώς είναι αδιάφορος ανάμεσα στα δύο προϊόντα που παράγουν οι δύο επιχειρήσεις:

$$p_1 + (\bar{x} - x_1)^2 = p_2 + (x_2 - \bar{x})^2$$

Αναδιαρθρώνοντας τη παραπάνω σχέση προκύπτει η εξής εξίσωση:

$$\bar{x} = [x_1 + x_2] / 2 + [p_2 - p_1] / [2(x_2 - x_1)]$$

Η ζήτηση της θυγατρικής 1 και 2 παρατίθενται παρακάτω.,

για $\bar{x} \leq 0$

$$4. \quad D \begin{pmatrix} p_1 & p_2 & x_1 & x_2 \\ p_1 & p_2 & x_1 & x_2 \end{pmatrix} = \begin{cases} \bar{x} - 0 & \text{για } \bar{x} \leq 0 \\ 0 & \text{για } 0 < \bar{x} < 1 \\ 1 & \text{για } \bar{x} \geq 1 \end{cases} = \frac{x_1 + x_2}{2} + \frac{p_2 - p_1}{2(x_2 - x_1)}$$

για $\bar{x} \geq 1$

$$5. \quad D_2(p_1, p_2, x_1, x_2) = 1 - D_1(p_1, p_2, x_1, x_2)$$

Ανάλυση Στο Βραχυπρόθεσμο Ορίζοντα

Ο Yao επεκτείνει την ανάλυση του εξετάζοντας το βραχυπρόθεσμο σημείο ισορροπίας. Στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα ο τόπος εγκατάστασης των θυγατρικών διαμορφώνεται εξωγενώς. Αναπτύσσει ένα παίγνιο δύο σταδίων όπου στο πρώτο στάδιο η πολυεθνική καθορίζει την επιλεχθείσα ενδοομιλική τιμή k_i και στο δεύτερο στάδιο οι θυγατρικές ανταγωνίζονται για τον προσδιορισμό των τιμών p_i με στόχο την μεγιστοποίηση των κερδών τους π_i^L . Η ανταγωνιστική τιμή στο δεύτερο στάδιο κυμαίνεται από 0 έως 1, $0 < \bar{x} < 1$. Για να ικανοποιηθούν οι συνθήκες πρώτης τάξης θα πρέπει η πρώτη παράγωγος των κερδών ως προς την τιμή των εκάστοτε θυγατρικών να ισούνται με το μηδέν $\partial \pi_1^L / \partial p_1 = 0$, $\partial \pi_2^L / \partial p_2 = 0$.

Οι συνθήκες δεύτερης τάξης πληρούνται επίσης με τις τιμές ισορροπίας p_i να διαμορφώνονται ως εξής:

$$6. \quad p_1^L = 1/3 (2k_1 + k_2) + 1/3 (2c_1 + c_2) + 1/3 (x_2 - x_1)(2 + x_1 + x_2)$$

$$7. \quad p_2^L = 1/3 (2k_2 + k_1) + 1/3 (2c_2 + c_1) + 1/3 (x_2 - x_1)(4 - x_1 - x_2)$$

Αντικαθιστώντας την 6 και 7 στη 4 και 5 αντίστοιχα και στη συνέχεια την 4 και 5 στην 2 λαμβάνονται οι εξής εξισώσεις

$$8. \quad D_1^L = \ddot{x} = \frac{(k_2 - k_1) + (c_2 - c_1) + (x_2 - x_1)(2 + x_1 + x_2)}{6(x_2 - x_1)}$$

$$9. \quad D_2^L = 1 - \ddot{x} = \frac{(k_1 - k_2) + (c_2 - c_1) + (x_2 - x_1)(4 - x_1 - x_2)}{6(x_2 - x_1)}$$

$$10. \quad \pi_1^L(k_1, k_2) = \frac{((k_2 - k_1) + (c_2 - c_1) + (x_2 - x_1)(2 + x_1 + x_2))^2}{18(x_2 - x_1)}$$

$$11. \quad \pi_2^L(k_1, k_2) = \frac{((k_1 - k_2) + (c_2 - c_1) + (x_2 - x_1)(4 - x_1 - x_2))^2}{18(x_2 - x_1)}$$

Οι εξισώσεις 8 και 9 παρουσιάζουν τις πωλήσεις αγαθών σε όρους ενδοομιλικών τιμών των θυγατρικών εταιρειών αντίστοιχα και οι εξισώσεις 10 και 11 παρουσιάζουν τα κέρδη των δύο θυγατρικών σε όρους ενδοομιλικών συναλλαγών εξίσου.

Παρατηρείται η ύπαρξη αρνητικής σχέσης ανάμεσα στην ενδοομιλική τιμή και στη ζητούμενη ποσότητα πρώτων υλών καθότι $\partial D_i^L / \partial k_i < 0$ με το $i=1,2$. Δεδομένου ότι $\partial p_i^L / \partial k_i = 2/3 > 0$ και $\partial p_j^L / \partial k_i = 1/3 > 0$, αποδεικνύεται η ύπαρξη θετικής σχέσης μεταξύ της ενδοομιλικής τιμής και της τιμής p_i . Καθότι οι ενδοομιλικές τιμές αποτελούν κομμάτι του κόστους παραγωγής, η μείωση λοιπόν του κόστους παραγωγής επιτρέπει στις θυγατρικές να τιμολογήσουν φθηνότερα τα τελικά τους αγαθά. Από την σχέση 4 έως 9 μπορεί να αποδειχθεί πως μία μείωση της ενδοομιλικής τιμής μπορεί να αυξήσει τις συνολικές πωλήσεις και να καταστήσει τη θυγατρική πιο ανταγωνιστική.

$$12. \frac{dD_i}{dk_i} = \frac{\partial D_i^L}{\partial k_i} + \frac{\partial D_i}{\partial p_i} + \frac{\partial p_i^L}{\partial k_i} + \frac{\partial D_i}{\partial p_j} \frac{\partial p_j^L}{\partial k_i} < 0, \quad i, j = 1, 2 \quad i \neq j$$

Ο Yao τονίζει στην ανάλυση του πως ο όρος $(\partial D_i / \partial p_i)(\partial p_i^L / \partial k_i)$ στη σχέση 12 είναι γνωστός ως στρατηγικό πλεονέκτημα καθώς αναμένεται πως μια μείωση του k_i μπορεί εμμέσως να βελτιώσει τη δυνατότητα της θυγατρικής να υπονομεύσει την επιλεγθείσα τιμή της ανταγωνιστικής επιχείρησης με αποτέλεσμα να έχει καλύτερες πιθανότητες να αυξήσει τις μελλοντικές τις πωλήσεις. Το εξής συμπέρασμα επαληθεύεται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

$$\frac{\partial D_i}{\partial p_i} \frac{\partial p_i^L}{\partial k_i} = \left(\frac{-1}{2(x_2 - x_1)} \right) \frac{2}{3} < 0$$

$$13. \Pi_i^g(k_i, k_j) = [(k_i - m)D_i^L] + (1 - t)[(p_i^L - k_i - c_i)D_i^L]$$

Όπου $p_i^L = p_i(k_i, k_j)$ προκύπτει από τις σχέσεις 6 και 7 και $D_i^L = D_i(p_i(k_i, k_j), p_j(k_i, k_j))$ προκύπτει από τις σχέσεις 8 και 9. Στη διεθνή βιβλιογραφία η ζήτηση D_i^L και η τιμή p_i^L προβάλλονται σαν σταθερά μεγέθη τα οποία δεν επηρεάζονται από το k_i με τον ανταγωνισμό στην τελική αγορά αγαθών να μην αλληλοεπιδρά με το επιλεγθέν ύψος ενδοομιλικής τιμής.

Υπό αυτό το πρίσμα η εκτίμηση του $\partial \Pi_i^g / \partial k_i$ αντανακλά την ύπαρξη μεταφοράς κερδών (Φαινόμενο Μεταφοράς Κερδών - ΦΜΚ).

$$14. \text{ΦΜΚ: } \frac{\partial \Pi_i^g}{\partial k_i} = \frac{\partial p_i^L}{\partial k_i} + (1 - t) \frac{\partial p_i^L}{\partial k_i} = D_i^L - (1 - t) D_i^L = t D_i^L \geq 0$$

Το αποτέλεσμα που απορρέει από την σχέση 14 αποδεικνύει ότι ο επιβληθείς φορολογικός συντελεστής t επί των κερδών, που προέρχονται από επιχειρηματική δραστηριότητα, καθορίζει την δύναμη ισχύος του φαινομένου μεταφοράς κερδών. Επομένως μια πιθανή αύξηση του φορολογικού συντελεστή t θα οδηγήσει σε ένα υψηλότερο επίπεδο $\partial \Pi_i^g / \partial k_i$, δηλαδή θα αυξήσει τις φορολογικές υποχρεώσεις της νομικής οντότητας. Ως αποτέλεσμα μια πολυεθνική επιχείρηση όταν έρχεται αντιμέτωπη με υψηλά επίπεδα φορολογίας στο κράτος όπου έχει εγκατασταθεί η θυγατρική της, έχει την ροπή να μεταφέρει τα πραγματοποιηθέντα κέρδη της εκτός αυτού του κράτους.

Το προαναφερθέν συμπέρασμα που εξάχθηκε συνάδει με ορισμένες εμπειρικές μελέτες όπως αυτή της Clausing(2003). ⁶⁶Η Clausing στην ανάλυση τις ανακαλύπτει σημαντικά ευρήματα τα οποία παρουσιάζουν την ύπαρξη ουσιωδών διαφοροποιήσεων στη συμπεριφορά των ενδοομιλικών τιμών σε σχέση με τις τιμές που συμβαδίζουν με την αρχή των ίσων αποστάσεων. Στηριζόμενη σε δεδομένα προερχόμενα από βάσεις δεδομένων σχετικά με τις τιμές των αγαθών εντόπισε το εξής φαινόμενο: η διαμόρφωση των ενδοομιλικών τιμών συνδέεται άμεσα με τους επιβληθείς φορολογικούς συντελεστές σε μία χώρα ενώ οι τιμές που διαμορφώνονται στην ελεύθερη αγορά χωρίς να εμπλέκονται συνδεδεμένα μέρη στη συναλλαγή δεν επηρεάζονται από τα επίπεδα φορολογίας. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της μια μείωση του επιπέδου φορολογίας κατά 1% στη χώρα προορισμού επιφέρει μια μείωση της τάξης του 1.8% στην εξαγωγική ενδοομιλική τιμή σε σχέση μια μη ελεγχόμενη συναλλαγή ανάμεσα σε ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα.

Από την άλλη πλευρά η ανάλυση των Bartelsman & Beetsma (2003) ⁶⁷υποδεικνύει πως τα συμμετέχοντα στον ΟΟΣΑ κράτη κατέχουν τη δυνατότητα μεταφοράς των κερδών τους και παραθέτουν σύνολο στοιχείων το οποίο επικυρώνει πως η αρχή των ίσων αποστάσεων δεν εφαρμόζεται στον ίδιο βαθμό σε όλα τα κράτη που έχουν υιοθετήσει την παρούσα αρχή.

Στη συνέχεια ο Yao χρησιμοποιεί την ύπαρξη του φαινομένου της μεταφοράς κερδών ως διάλογο για την δημιουργία δύο παιγνίων. Στο παίγνιο Γ^{TP} οι πολυεθνικές επιχειρήσεις κατέχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης των ενδοομιλικών τιμών κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να μεγιστοποιήσουν τα πραγματοποιηθέντα κέρδη τους σε παγκόσμια κλίμακα. Στο δεύτερο παίγνιο Γ^{AL} οι πολυεθνικές νομικές οντότητες θα πρέπει να προβούν στον καθορισμό των ενδοομιλικών τιμών σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων. Οι αρμόδιες φορολογικές αρχές θεωρείται πως είναι ικανές να εξακριβώσουν τον εναρμονισμό ή μη των ενδοομιλικών τιμών καθώς και των οριακών εξόδων με την αρχή των ίσων αποστάσεων.

Στο πρώτο παίγνιο Γ^{TP} με στόχο να εξάγουμε την ιδανικά καθορισμένη ενδοομιλική τιμή, παίρνουμε την πρώτη παράγωγο των παγκόσμιων κερδών της πολυεθνικής εταιρείας Π^g της

---

⁶⁶Clausing, Kimberly A. "Tax-motivated transfer pricing and US intrafirm trade prices." *Journal of Public Economics* 87.9-10 (2003): 2207-2223.

⁶⁷Bartelsman, Eric J., and Roel MWJ Beetsma. "Why pay more? Corporate tax avoidance through transfer pricing in OECD countries." *Journal of public economics* 87.9-10 (2003): 2225-2252.

σχέσης¹³ ως προς το k_i μετά την χρήση των εξισώσεων 6-11 και λύνουμε ως προς το σημείο ισορροπίας κατά Nash.

Συνθήκες πρώτης τάξης:

$$\frac{m + k_2 - 2k_1 + \Delta c + \Delta x(2 + x_1 + x_2)}{6\Delta x} + \frac{(1-t)k_1 - k_2 - \Delta c - \Delta x(2 + x_1 + x_2)}{9\Delta x} = 0$$

$$\frac{m + k_1 - 2k_2 + \Delta c + \Delta x(4 - x_1 - x_2)}{6\Delta x} + \frac{(1-t)k_2 - k_1 + \Delta c - \Delta x(4 - x_1 - x_2)}{9\Delta x} = 0$$

Με $\Delta x = x_2 - x_1$ και $\Delta c = c_2 - c_1$. Επιλύοντας τις συνθήκες πρώτης τάξης ως προς k_1 και k_2 αντίστοιχα λαμβάνουμε τις βέλτιστες ενδοομιλικές τιμές.

$$15. k_1^{TP} = m + \frac{(1+2t)((x_2-x_1)(4+4t+x_1+x_2) + c_2 - c_1)}{5+4t}$$

$$16. k_2^{TP} = m + \frac{(1+2t)((x_2-x_1)(6+4t-x_1-x_2) + c_1 + c_2)}{5+4t}$$

Οι συνθήκες δεύτερης τάξης ικανοποιούνται τα κέρδη σε παγκόσμια κλίμακα των δύο πολυεθνικών νομικών προσώπων διαμορφώνονται ως εξής :

$$17. \Pi_1^g = \frac{(2+t)((x_2-x_1)(4+4t+x_1+x_2) + c_2 - c_1)^2}{2(x_2-x_1)(5+4t)^2}$$

$$18. \Pi_2^g = \frac{(2+t)((x_2-x_1)(6+4t-x_1-x_2) + c_1 - c_2)^2}{2(x_2-x_1)(5+4t)^2}$$

Έπειτα συνεχίζει την ανάλυση του με το παίγνιο Γ^{AL} στο οποίο οι πολυεθνικές εταιρίες ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της αρχής των ίσων αποστάσεων. Στο συγκεκριμένο παίγνιο οι πολυεθνικές θα πρέπει να παραθέσουν τον προσδιορισμό των τιμών των πρώτων υλών στις θυγατρικές τους σύμφωνα με δίκαια και αμερόληπτα κριτήρια. Επομένως οι πολυεθνικές τίθενται να διαμορφώσουν την τιμή των πρώτων υλών τους κατά τέτοιο τρόπο

ώστε να συνάδει με την τιμή των πρώτων υλών που θα διαμορφώνονταν στη διεθνή αγορά. Καθότι έχει πρωτύτερα θεωρηθεί ως δεδομένο η παραγωγή ομοιογενών πρώτων υλών από τις πολυεθνικές εταιρίες και πως η παγκόσμια αγορά πρώτων υλών λειτουργεί σε συνθήκες τέλει ανταγωνισμού, η πολυεθνική εταιρεία εξισώνει την ενδοομιλική τιμή με το οριακό κόστος παραγωγής των πρώτων υλών.

$$19. k_i^{AL} = m, i=1,2$$

Συγκρίνοντας τη σχέση 19 με την 15 και 16 εξάγεται το συμπέρασμα ότι $k_i^{TP} > k_i^{AL}$ υπό την προϋπόθεση ότι $c_2 - c_1 < [(5 + 4t)^2] / 4$.

Το πόρισμα που εξάγεται από την εξίσωση 19 είναι πως οι βέλτιστες ενδοομιλικές τιμές κατά την διεξαγωγή ενδοεταιρικών συναλλαγών είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες που θα συμβάδιζαν με το κανονιστικό πλαίσιο που θέτει η αρχή των ίσων αποστάσεων. Το πόρισμα αυτό που διεξάχθηκε από την ανάλυση του Yao έρχεται σε αντίθεση με τα συμπεράσματα των Gabrielsen και Schjelderup (1999),⁶⁸ οι οποίοι μέσω της ανάλυσης τους που βασίζεται στο μοντέλο Cournot το οποίο λειτουργεί σε συνθήκες ολιγοπωλίου όπου μεταβλητές και ποσότητες αποτελούν τέλεια υποκατάστατα, καταλήγουν στο ότι οι εφαρμοστέες ενδοομιλικές τιμές των πολυεθνικών επιχειρήσεων είναι χαμηλότερες από το οριακό κόστος παραγωγής των πρώτων υλών. Ενώ ο Yao βασίζει την ανάλυση του στο μοντέλο του Bertrand, το οποίο βασίζεται σε συνθήκες ολιγοπωλίου με δύο μόνο επιχειρήσεις, όπου οι μεταβλητές εξαγωγικές τιμές είναι τέλεια συμπληρωματικές μεταξύ τους.

Καθότι $\partial p_i^L / \partial k_i > 0$ στις εξισώσεις 6 και 7 θα μπορούσε με ευκολία να θεωρηθεί πως στόχος και των δύο πολυεθνικών εταιριών είναι η αύξηση των ενδοομιλικών τους τιμών k_i ούτως ώστε να επωφεληθούν από μια αύξηση της τιμής p_i^L . Επομένως σε συνθήκη ισορροπίας ισχύει ότι: $k_i^{TP} > k_i^{AL}$, δηλαδή η βέλτιστη ενδοομιλική τιμή που θα επιλέγονταν από την πολυεθνική θα ήταν υψηλότερη από εκείνη που θα υιοθετούσε με βάση την αρχή των ίσων αποστάσεων.

Ανάλυση Στο Μακροπρόθεσμο Ορίζοντα

⁶⁸ Gabrielsen, T., & Schjelderup, G. (1999). Transfer pricing and ownership structure. *Scandinavian Journal of Economics*, 101(4), 673–688.

Ο Yao συνεχίζει την ανάλυση του στο μακροπρόθεσμο ορίζοντα όπου οι πολυεθνικές καθορίζουν τον τόπο εγκατάστασης των θυγατρικών τους, σε αντίθεση με το βραχυπρόθεσμο ορίζοντα όπου η τοποθεσία δινόταν εξωγενώς, αποσκοπώντας στη μεγιστοποίηση των πραγματοποιηθέντων κερδών τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Χρησιμοποιεί ένα παίγνιο 3 σταδίων όπου στο πρώτο στάδιο η πολυεθνική i καθορίζει τον τόπο εγκατάστασης της θυγατρικής x_i . Κάθε πολυεθνική καθορίζει την ενδοομιλική τιμή που θα επιβάλλει στη θυγατρική της, με τη θυγατρική να διαμορφώνει την εξαγωγική τιμή p_i λαμβάνοντας ως δεδομένο την επιβληθείσα ενδοομιλική τιμή του ανταγωνισμού. Οι λύσεις στα στάδια 2 και 3 έχουν υπολογισθεί ήδη από την προηγούμενη ανάλυση στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Το πρώτο στάδιο που σχετίζεται με την επιλογή του τόπου εγκατάστασης χρήζει επίλυσης. Δεδομένου ότι $x_1 \leq x_2$ κάτω από το κανονιστικό πλαίσιο της αρχής των ίσων αποστάσεων το παίγνιο Γ^{AL} μετατρέπεται σε παίγνιο δύο σταδίων του Hotelling, με τις ενδοομιλικές τιμές να είναι καθορισμένες ως αμετάβλητες $k_1^{AL} = k_2^{AL} = m$. Αυτό μηδενίζει τα κέρδη της πολυεθνικής που προέρχονται από τις ενδοομιλικές συναλλαγές $\pi_i^Z = 0$

Ως αποτέλεσμα τα κέρδη της πολυεθνικής σε παγκόσμια κλίμακα αποτελούνται μόνο από τα πραγματοποιηθέντα κέρδη των θυγατρικών τους.

$$\Pi_1^g = (1-t)\pi_1^L, \quad \Pi_2^g = (1-t)\pi_2^L$$

$$20. \Pi_1^g = (1-t) \frac{(c_2 - c_1 + (x_2 - x_1)(2 + x_1 + x_2))^2}{18(x_2 - x_1)}$$

$$21. \Pi_2^g = (1-t) \frac{(c_1 - c_2 + (x_2 - x_1)(4 - x_1 - x_2))^2}{18(x_2 - x_1)}$$

Παίρνοντας τις πρώτες παραγώγους των σχέσεων 20 και 21 ως προς x_1 και x_2 αντίστοιχα λαμβάνονται οι βέλτιστες τοποθεσίες.

$$22. x_1^{AL} = \frac{-1}{4} + \frac{c_2 - c_1}{3}, \quad x_2^{AL} = \frac{5}{4} + \frac{c_2 - c_1}{3}$$

Οι Ziss(1993) και Matsumura και Matsushima (2009) έχουν ήδη παραθέσει τα ευρήματα τους όταν οι διαφοροποιήσεις των κοστών είναι μικρού ύψους $c_2 - c_1$. Οι τιμές p_i σε συνθήκες ισορροπίας:

$$p_1^{AL} = m + \frac{3}{2} + \frac{c_1 + 2c_2}{3}, p_2^{AL} = m + \frac{3}{2} + \frac{2c_1 + c_2}{3}$$

Τα παγκόσμια κέρδη διαμορφώνονται ως εξής:

$$\Pi_1^g = (1-t) \frac{(9 + 4c_2 - 4c_1)2}{108}, \Pi_2^g = (1-t) \frac{(9 - 4c_2 + 4c_1)2}{108}$$

Στη συνέχεια ο Yao προβαίνει στο παίγνιο Γ^{TP} όπου οι πολυεθνικές χειραγωγούν τις ενδοομιλικές τιμές τους. Παίρνοντας τη πρώτη παράγωγο των εξισώσεων 17 και 18 ως προς x_1 και x_2 λαμβάνονται οι τοποθεσίες μεγιστοποίησης των κερδών.

$$23. x_1^{TP} = \frac{-3}{4} - t + \frac{c_2 - c_1}{5 + 4t}, x_2^{TP} = \frac{7}{4} + t + \frac{c_2 - c_1}{5 + 4t}$$

Οι συνθήκες δεύτερης τάξης ικανοποιούνται για $x_i = x_i^{TP}$, με δεδομένο την υπόθεση 1.

$$24. k_1^* = m + (1 + 2t) \left(\frac{5 + 4t}{2} + \frac{2(c_2 - c_1)}{5 + 4t} \right)$$

$$25. k_2^* = m + (1 + 2t) \left(\frac{5 + 4t}{2} - \frac{2(c_2 - c_1)}{5 + 4t} \right)$$

$$P_1^* = m + c_1 + (1+t)(5+4t) + \left(\frac{4(1+t)(c_2 - c_1)}{5+4t} \right)$$

$$P_2^* = m + c_2 + (1+t)(5+4t) - \left(\frac{4(1+t)(c_2 - c_1)}{5+4t} \right)$$

$$\Pi_1^* = \frac{(2 + \tau)[25 + 40\tau + 16\tau^2 + 4(c_2 - c_1)]^2}{4(5 + 4t)^3}$$

$$\Pi_2^* = \frac{(2 + \tau)[25 + 40\tau + 16\tau^2 - 4(c_2 - c_1)]^2}{4(5 + 4t)^3}$$

Είναι εύκολο να εξακριβωθεί πως ο όρος $\partial k_i^* / \partial \tau > 0$ με δεδομένο την υπόθεση 1. Αυτό υποδηλώνει πως η ύπαρξη υψηλών φορολογικών συντελεστών ωθεί τις πολυεθνικές στην επιβολή υψηλότερων ενδοομιλικών τιμών στις θυγατρικές τους ώστε να ελαχιστοποιήσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Τα αποτελέσματα που παράγονται από τις σχέσεις 22 και 23 υποδηλώνουν ότι ο τόπος εγκατάστασης των θυγατρικών μπορεί είναι και εκτός των ορίων της πόλης δραστηριοποίησης.

Συμβατότητα με την Αρχή των ίσων αποστάσεων:

$$(x_1^{AL}, x_2^{AL}) = \left(\frac{-1}{4} + \frac{c_2 - c_1}{3}, \frac{5}{4} + \frac{c_2 - c_1}{3} \right)$$

Σύμφωνα με την ενδοομιλική τιμολόγηση:

$$(x_1^{TP}, x_2^{TP}) = \left(\frac{-3}{4} - t + \frac{c_2 - c_1}{5 + 4t}, \frac{7}{4} + t + \frac{c_2 - c_1}{5 + 4t} \right)$$

Η διαφορά ανάμεσα στις τοποθεσίες ισορροπίας οφείλεται στη ύπαρξη του φαινομένου ενδοομιλικής τιμής. Στη περίπτωση του παιγνίου Γ^{AL} κάτω από το κανονιστικό πλαίσιο της αρχής των ίσων αποστάσεων όπου οι ενδοομιλικές τιμές είναι καθορισμένες και σταθερές $k_i^{AL} = m$ δεν υφίσταται το φαινόμενο της ενδοομιλικής τιμής. Στη περίπτωση του παιγνίου Γ^{TP} οι ενδοομιλικές τιμές καθορίζονται ενδογενώς. Σύμφωνα με τη σχέση 14 η πολυεθνική θα προβεί στην αύξηση των ενδοομιλικών τιμών k_i για να οδηγήσει σε αύξηση τα κέρδη της από τις ενδοομιλικές συναλλαγές. Από τη χρήση των σχέσεων 6 και 7 λαμβάνουμε

$\partial p_i^L / \partial k_i = 2/3$ και $\partial p_j^L / \partial k_i = 1/3$, με βάση αυτά μετά την αύξηση της ενδοομιλικής τιμής από την θυγατρική i η βέλτιστη στρατηγική που μπορεί να ακολουθήσει η θυγατρική j είναι να αυξήσει την τιμή p_j κατά το 50% Δp_i . Αυτό θα οδηγήσει στην αύξηση των πωλήσεων της θυγατρικής j σε μονάδες προϊόντος και στην αντίστοιχη μείωση των πωλήσεων της i . Η μείωση των πωλήσεων της θυγατρικής i μπορεί να ελαττωθεί με την τοποθέτηση της θυγατρικής i μακριά από την j . Κατά αυτό τον τρόπο η πολυεθνική είναι σε θέση να πραγματοποιήσει υψηλότερα κέρδη σε παγκόσμια κλίμακα. Η συλλογιστική πίσω από αυτό το εύρημα μπορεί να ανιχνευθεί και στις μελέτες των Brekke και Straume(2004)⁶⁹, Liu και Tyagi(2011)⁷⁰. Επίσης εντοπίζεται η αύξηση της διαφοράς ανάμεσα στα κόστη των θυγατρικών $c_2 - c_1$ εκτοπίζει την λιγότερο αποδοτική θυγατρική εκτός του κέντρου της αγοράς δραστηριοποίησης. Υπό αυτό το πρίσμα η πιο αποδοτική θυγατρική εταιρία μεταφέρεται προς το κέντρο της αγοράς όπου δραστηριοποιείται και αποκτά ένα μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς.

Στη συνέχεια ο Yao εξετάζει την επίδραση της αρχής των ίσων αποστάσεων στα φορολογικά έσοδα. Στην ανάλυση αυτή τα κόστη των δύο θυγατρικών είναι όμοια

$$c_1 = c_2 = c.$$

$$\Pi = (1-t)(\pi_1^L, \pi_2^L), \pi_i^L = (p_i^* - k_i^* - c)D_i^* \text{ όπου } D_1^* = D_2^* = 1/2$$

Στο παίγνιο Γ^{AL} το οποίο πραγματοποιείται κάτω από το κανονιστικό πλαίσιο της αρχής των ίσων αποστάσεων παράγονται τα εξής ευρήματα:

$$(x_1^*, x_2^*) = \left(\frac{-1}{4}, \frac{5}{4} \right) (p_1^*, p_2^*) = \left(\frac{3}{2} + c + m, \frac{3}{2} + c + m \right)$$

$$G^{AL} = t(\pi_1^L, \pi_2^L) = \frac{3t}{2}$$

Στο παίγνιο Γ^{TP} λαμβάνονται τα εξής αποτελέσματα:

⁶⁹Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13; Brekke, K. R., & Straume, O. R. (2004). Bilateral monopolies and location choice. *Regional Science and Urban Economics*, 34, 275–288.

⁷⁰Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13; Liu, Y., & Tyagi, R. (2011). The benefits of competitive upward channel decentralization. *Management Science*, 57(4), 741–751. Matsumura, T., & Matsushima, N. (2009). Cost differentials and mixed strategy equilibria in a Hotelling model. *Annals of Regional Science*, 43, 215–234.

$$(x_1^*, x_2^*) = \left(\frac{-3}{4} - t, \frac{7}{4} + t \right) (p_1^*, p_2^*) = (5 + c + m + 9t + 4t^2, 5 + c + m + 9t + 4t^2)$$

$$G^{TP} = t(\pi_1^L, \pi_2^L) = \frac{t(5 + 4t)}{2}$$

Από τα ευρήματα διαφαίνεται ότι η επιβολή ενός κανονιστικού πλαισίου που συμβαδίζει με την αρχή των ίσων αποστάσεων δεν επιφέρει αύξηση των φορολογικών εσόδων $G^{AL} > G^{TP} \Rightarrow (3t/2) < [t(5+4t)/2]$. Το συγκριμένο εύρημα δεν είναι συμβατό με την άποψη των φορολογικών αρχών, σύμφωνα με τις οποίες η επιβολή ενός αυστηρότερου θεσμικού πλαισίου που διέπεται από την αρχή των ίσων αποστάσεων οδηγεί σε αύξηση των φορολογικών εσόδων. Στη συνέχεια εξετάζεται η επίδραση της αρχής των ίσων αποστάσεων στη κοινωνική ευημερία (ΚΕ). Η κοινωνική ευημερία απαρτίζεται από τα συνολικά κέρδη Π, το πλεόνασμα του καταναλωτή CS και τα φορολογικά έσοδα G.

$$\Pi = (1 - t)\pi_1 + (1 - t)\pi_2,$$

$$CS = \int_0^1 (V - p_1^* - (x - x_1^*)^2) dx + \int_{1/2}^1 (V - p_2^* - (x_2^* - x)^2) dx$$

$$G = t\pi_1 + t\pi_2 \text{ με δεδομένο ότι } c = c_1 = c_2$$

$$KE^{TP} = V - m - c - 9t - 5t^2 - (169/48), \quad KE^{AL} = V - m - c - (13/48)$$

Παρατηρείται ότι $KE^{TP} < KE^{AL}$ επομένως η κοινωνική ευημερία είναι υψηλότερη στη περίπτωση όπου υφίσταται ένα κανονιστικό πλαίσιο που ακολουθεί την αρχή των ίσων αποστάσεων. Το χαμηλότερο επίπεδο κοινωνικής ευημερίας κάτω από τις συνθήκες του παιγνίου Γ^{TP} προέρχεται από την επίδραση του φαινομένου της ενδοομιλικής τιμολόγησης το οποίο επιφέρει μεγαλύτερη αναποτελεσματικότητα στην επιλογή του τόπου εγκατάστασης των θυγατρικών σε σύγκριση με τις συνθήκες που επικρατούν στο παίγνιο Γ^{AL} .

Πορίσματα Μελέτης

Η ανάλυση της μελέτης του Yao προσέφερε αρκετά σημαντικά πορίσματα όσον αφορά τα αποτελέσματα που η εφαρμογή της ενδοομιλικής τιμολόγησης και της αρχής των ίσων αποστάσεων έχουν επί κάποια δεδομένα. Αρχικά λαμβάνει υπόψη στην ανάλυση του την

ύπαρξη ανταγωνισμού και διεξάγει την ανάλυση του στο βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα και προβαίνει στη λήψη των εξής συμπερασμάτων:

1. Μια πτώση του επιπέδου των ενδοομιλικών τιμών οδηγεί σε άνοδο τις πωλήσεις καθιστώντας πιο ανταγωνιστικές στην τελική αγορά των αγαθών.
2. Υψηλές φορολογικές επιβαρύνσεις στη χώρα δραστηριοποίησης των πολυεθνικών, η οποία χώρα δεν είναι ο τόπος εγκατάστασης της μητρικής, ωθούν τις πολυεθνικές να μεταφέρουν τα κέρδη τους εκτός αυτού του κράτους.
3. Οι βέλτιστες ενδοομιλικές τιμές κατά την διεξαγωγή ενδοεταιρικών συναλλαγών είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες που θα συμβαδίζαν με το κανονιστικό πλαίσιο που θέτει η αρχή των ίσων αποστάσεων.
4. Η διαφορά ανάμεσα στο τόπο εγκατάστασης των ανταγωνιστικών θυγατρικών είναι μεγαλύτερη στη περίπτωση της ενδοομιλικής τιμολόγησης από τι θα ήταν με την επιβολή ενός κανονιστικού πλαισίου που διέπει τις ενδοομιλικές συναλλαγές σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων.
5. Η επιβολή ενός αυστηρού κανονιστικού πλαισίου που συμβαδίζει με την αρχή των ίσων αποστάσεων και διέπει τις ενδοομιλικές συναλλαγές δεν επιφέρει αύξηση των φορολογικών εσόδων.
6. Το επίπεδο κοινωνικής ευημερίας είναι υψηλότερο στη περίπτωση εφαρμογής της αρχής των ίσων αποστάσεων στις ενδοομιλικές συναλλαγές καθότι αυξάνεται το πλεόνασμα του καταναλωτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας ανέδειξε τις ενδοομιλικές συναλλαγές ως ένα επίκαιρο και ουσιώδες θέμα μελέτης τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα κράτη σε παγκόσμια κλίμακα. Το κύριο θέμα που απασχολεί τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τα κράτη είναι η τιμολόγηση των ενδοομιλικών συναλλαγών. Η έλευση της παγκοσμιοποίησης και της αλληλεξάρτησης των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο έχει επιφέρει την αύξηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Στόχος των πολυεθνικών εταιριών είναι η μεγιστοποίηση των πραγματοποιηθέντων κερδών τους και η ελαχιστοποίηση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Οι διαφορές στα φορολογικά καθεστάτα των χωρών όσον αφορά τη φορολόγηση των επιχειρηματικών κερδών έχει μετατρέψει τις ενδοομιλικές συναλλαγές σε ένα χρήσιμο εργαλείο χειραγώγησης των φορολογηθέντων κερδών από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Επίσης οι διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές των κρατών έχουν οδηγήσει στο φαινόμενο της μεταφοράς κερδών από τις πολυεθνικές από χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Ως αποτέλεσμα η ανάγκη για τη θέσπιση ενός κανονιστικού πλαισίου που να διέπει τις ενδοομιλικές συναλλαγές καθίσταται επιτακτική.

Οι φορολογικές αρχές των εκάστοτε χωρών έχουν προβεί στη θέσπιση κάποιων φορολογικών κανόνων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν λόγω της ύπαρξης των ενδοομιλικών συναλλαγών. Μια πληθώρα κρατών έχουν επιβάλει αυστηρότερους κανονισμούς όσον αφορά τις ενδοομιλικές συναλλαγές με την Ελλάδα να αποτελεί μία από αυτές τις χώρες η οποία έχει θεσπίσει μια σειρά νόμων με στόχο τον περιορισμό του φαινομένου της ενδοομιλικής τιμολόγησης γνωστό και ως « transfer pricing». Παρατηρείται ως εκ τούτου ότι η ενδοομιλική τιμολόγηση είναι ένα φαινόμενο το οποίο απασχολεί έντονα τόσο τις πολυεθνικές εταιρίες, οι οποίες επιθυμούν την μεγιστοποίηση των κερδών και την ελαχιστοποίηση των φορολογικών τους υποχρεώσεων, όσο και τις αρμόδιες

φορολογικές αρχές των κρατών οι οποίες επιθυμούν την είσπραξη των φορολογικών τους εσόδων.

Η ανάγκη λοιπόν για τη θέσπιση ενός κοινού κανονιστικού πλαισίου επί των ενδοομιλικών συναλλαγών είναι άκρως σημαντική. Ο ΟΟΣΑ έχει συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός κοινού κανονιστικού πλαισίου με την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών επί των ενδοομιλικών συναλλαγών. Στόχος των κατευθυντήριων αυτών γραμμών είναι ο έλεγχος των ενδοομιλικών συναλλαγών, η προστασία των φορολογικών εσόδων των κρατών, η αποφυγή διπλής φορολογίας των κερδών και η αποτροπή διάβρωσης και μεταφοράς των κερδών με. Ουσιώδης σημασίας εργαλείο για τις ενδοομιλικές συναλλαγές αποτελεί η Αρχή των Ίσων Αποστάσεων σύμφωνα με την οποία η τιμολόγηση μίας ενδοομιλικής συναλλαγής ανάμεσα σε συνδεδεμένα μέρη θα πρέπει να συμβαδίζει με την τιμολόγηση μίας συγκρίσιμης συναλλαγής η οποία διεξάγεται μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων κάτω από αντίστοιχες συνθήκες.

Η παρούσα μελέτη βασίστηκε στη χρήση βιβλιογραφικών δεδομένων για την έρευνα της ενδοομιλικής τιμολόγησης, των κανονιστικών πλαισίων που διέπουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές και τις επιπτώσεις των ενδοομιλικών συναλλαγών και της αρχής των ίσων αποστάσεων στα φορολογικά έσοδα των κρατών, στο τόπο εγκατάστασης των θυγατρικών μιας πολυεθνικής και στη μεταφορά των κερδών. Το γεγονός της θεωρητικής προσέγγισης της μελέτης αυτής συνιστά και τον περιορισμό της. Επομένως μια πρόταση για μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να είναι η μελέτη της αποτελεσματικότητας των κανονισμών και της αρχής των ίσων αποστάσεων στην αύξηση των φορολογικών εσόδων και στην αποτροπή της μεταφοράς των κερδών με τη χρήση εμπειρικών και στατιστικών δεδομένων.

ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

- Alles, A., & Datar, D. (1998). Strategic transfer pricing. *Management Science*, 44(4), 451–461.
- Bartelsman, Eric J., and Roel MWJ Beetsma. "Why pay more? Corporate tax avoidance through transfer pricing in OECD countries." *Journal of public economics* 87.9-10 (2003): 2225-2252.
- Bernard, Andrew B., J. Bradford Jensen, and Peter K. Schott. *Transfer pricing by US-based multinational firms*. No. w12493. National Bureau of Economic Research, 2006.
- Brekke, K. R., & Straume, O. R. (2004). Bilateral monopolies and location choice. *Regional Science and Urban Economics*, 34,275–288.
- Clausing, Kimberly A. "Tax-motivated transfer pricing and US intrafirm trade prices." *Journal of Public Economics* 87.9-10 (2003): 2207-2223.
- Clausing, Kimberly A. "The impact of transfer pricing on intrafirm trade." *International taxation and multinational activity*. University of Chicago Press, 2000. 173-200.
- Cook, Paul W. "Decentralization and the transfer-price problem." *The Journal of Business* 28.2 (1955): 87-94
- Cravens, Karen S. "Examining the role of transfer pricing as a strategy for multinational firms." *International Business Review* 6.2 (1997): 127-145
- Davies, R. B., Martin, J., Parenti, M., & Toubal, F. (2018). Knocking on tax haven's door: Multinational firms and transfer pricing. *Review of Economics and Statistics*, 100 (1), 120–134.
- Dean, Joel. "Decentralization and intracompany pricing." *Harvard Business Review* 33.4 (1955): 65-74.
- De Mooij, R., & Liu, L. (2020). At a cost: The real effects of transfer pricing regulations. *IMF Economic Review*, 68(1), 268-306.
- Diewert, W. Erwin. 1985. Transfer pricing and economic efficiency. In *Multinationals and transfer pricing*, ed. Lorraine Eden and Alan Rugman, 47–81. New York: St. Martin's Press
- Eccles, Robert G. "The transfer pricing problem: A theory for practice." (1985)

- Eden, Lorraine. 1985. The microeconomics of transfer pricing. In *Multinationals and transfer pricing*, ed. Lorraine Eden and Alan Rugman, 13–46. New York: St. Martin's Press.
- Elitzur, Ramy, and Jack Mintz. "Transfer pricing rules and corporate tax competition." *Journal of Public Economics* 60.3 (1996): 401-422.
- Ernst & Young International Ltd. (2010). Global Transfer Pricing Survey.
- Gabrielsen, T., &Schjelderup, G. (1999). Transfer pricing and ownership structure. *Scandinavian Journal of Economics*, 101(4),673–688.
- Grubert, Harry, and John Mutti. "Taxes, tariffs and transfer pricing in multinational corporate decision making." *The Review of economics and Statistics* (1991): 285-293.
- Hirschleifer, Jack. 1956. "On the Economics of Transfer Pricing," *Journal of Business* 29, 172 - 89.
- Holmstrom, B., &Tirole, J. (1991). Transfer pricing and organizational form. *JL Econ. & Org.*, 7, 201
- Horst, T. (1971). The theory of the multinational firm: Optimal behavior under different tariff and tax rates. *Journal of Political Economy*, 79(5), 1059-1072.
- Huizinga, H., &Laeven, L. (2008). International profit shifting within multinationals: A multi-country perspective. *Journal of Public Economics*, 92 (5–6), 1164–1182
- Hsu, V. N., Xiao, W., & Xu, J. (2019). The Impact of Tax and Transfer Pricing on a Multinational Firm's Strategic Decision of Selling to a Rival. *Production and Operations Management*, 28(9), 2279-2290.
- Kant, Chander. "Minority ownership, deferral, perverse intrafirm trade and tariffs." *International Economic Journal* 9.1 (1995): 19-37. - Kant, Chander. "Multinational firms and government revenues." *Journal of Public Economics* 42.2 (1990): 135-147.
- Li, Y., Lin, L., Dai, Q., & Zhang, L. (2020). Allocating common costs of multinational companies based on arm's length principle and Nash non-cooperative game. *European Journal of Operational Research*, 283(3), 1002-1010
- Liu, Y., & Tyagi, R. (2011). The benefits of competitive upward channel decentralization. *Management Science*, 57(4), 741–751.
- Matsumura, T., & Matsushima, N. (2009). Cost differentials and mixed strategy equilibria in a Hotelling model. *Annals of Regional Science*, 43, 215–234.

Lohse, Theresa, and Nadine Riedel. "Do transfer pricing laws limit international income shifting? Evidence from European multinationals." (2013).

Matsui, Kenji. "Intrafirm trade, arm's-length transfer pricing rule, and coordination failure." *European Journal of Operational Research* 212.3 (2011): 570-582

Nielsen, S. B., Raimondos-Moller, P., & Schjelderup, G. (2003). Formula apportionment and transfer pricing under oligopolistic competition. *Journal of Public Economic Theory*, 5, 419–437

OECD (2013), "Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting", OECD Publishing.

OECD (2017), "OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017", OECD Publishing, Paris

Schjelderup, Guttorm, and Lars Sorgard. "Transfer pricing as a strategic device for decentralized multinationals." *International Tax and Public Finance* 4.3 (1997): 277-290.

Stewart, T. A. (1993) The new face of american power. *Fortune* July 26, 72.

UNCTAD, 1996. World investment report: investment, trade and international policy arrangements. United Nations, New York.

Yao, Jen-Te. "The arm's length principle, transfer pricing, and location choices." *Journal of Economics and Business* 65 (2013): 1-13.

Zhao, L. (2000). Decentralization and transfer pricing under oligopoly. *Southern Economic Journal*, 67(2), 414–426

e-forologia (2016), " Φορολογικά και Επίκαιρα : Ενδοομιλικές συναλλαγές και φάκελος τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών κατά τα οριζόμενα των άρθρων 2 και 50 του Ν.4172/2013 και του άρθρου 21 Ν.4172/2013"

EPIXEIRISI.GR(2013), "Νομοθεσία : ΠΟΛ.1284/30.12.2013"

EUR-Lexhome, "Εξάλειψη της Διπλής Φορολογίας (Διατησίας)"

TaxExperts (2019), "Ενδοομιλικές συναλλαγές 2019: Τρέχουσες εξελίξεις και συμμόρφωση στην Ελλάδα."

TaxExperts (2017) , "Ενδοομιλικές συναλλαγές 2017: Προετοιμασία φακέλου τεκμηρίωσης και υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών"

TaxExperts(2015) , “Ενδοομιλικές συναλλαγές 2015: Οι ενδοομιλικές συναλλαγές με το ΚΦΕ (4172/13) και το ΚΦΔ (4174/13)”

<https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765701.pdf>